

Technická univerzita v Liberci

Hospodářská fakulta

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Analýza a vývoj česko – mongolských hospodářských vztahů

Analysis and Development of Czech-Mongolian Economic Cooperation

BP – PE – KPE – 200813

SONINTSETSEG HURELBAATAR

Vedoucí práce: Doc. Ing. Ivan Jáč, CSc., katedra podnikové ekonomiky

Konzultant: PhDr. Ing. Lenka Sojková, PhD., katedra ekonomie

Počet stran: 50

Počet příloh: 4

Datum odevzdání: 11. ledna 2008

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorského, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinností informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má právo TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Datum: 3. ledna 2007

Podpis:

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu bakalářské práce Doc. Ing. Ivanu Jáčovi, CSc. z katedry podnikové ekonomie za odborný dohled, trpělivost a věcné připomínky. Také bych chtěla poděkovat konzultantce Ing. Lence Sojkové z katedry ekonomie, dále panu Ing. Jaromíru Dudákovi z MPO ČR a Ing. Janě Šímanové, odborné asistentce z katedry ekonomie.

Resumé

Tato bakalářská práce „ANALÝZA A VÝVOJ ČESKO-MONGOLSKÝCH HOSPODÁŘSKÝCH VZTAHŮ“ je psána s důrazem na praktické využití českými firmami při ekonomických transakcích s natolik kulturně i teritoriálně vzdálenou zemí, jakou je Mongolsko. Cílem práce je poskytnout českým podnikatelům koncentrovaný a stručný přehled informací o této zemi, popsat kvalitu a intenzitu bilaterálních ekonomických vztahů a konečně být inspirací pro další rozvoj těchto vztahů.

Hospodářskými vztahy dvou zemí se obvykle rozumí zahraniční obchod se zbožím a službami, pohyb pracovních sil a kapitálové transfery. Zaměření bakalářské práce je přizpůsobena i její struktura.

Resume

This bachelor thesis “Analysis and Development of Czech-Mongolian Economic Cooperation” is written with the emphasis on assisting Czech companies in business relations with Mongolian counterparts operating in distant and culturally different business environment.

The aim of this thesis is to provide Czech businessmen with short but concentrated overview of Mongolian business environment, history and intensity of bilateral business relations and to serve as an inspiration for further development of these relations.

By business relations of two countries we usually understand foreign trade with goods and services, mobility of workforce and capital flow. The structure of this thesis is in accordance with this definition.

Klíčová slova

Česko-mongolská obchodní komora

Export

Import

Mongolsko

Přímé investice

Rozvojová spolupráce

Key Words

Czech-Mongolian Chamber of Commerce

Export

Import

Mongolia

Direct investment

Development cooperation

Obsah:

1	Úvod.....	12
2	Charakteristika Mongolska	13
2.1	Geografická a demografická charakteristika.....	13
2.2	Historie Mongolska	14
2.3	Charakteristika mongolské kultury	15
2.4	Současná politická situace v Mongolsku	16
2.5	Ekonomická charakteristika Mongolska	17
2.5.1	Hospodářská politika.....	18
2.5.2	Daňový systém	20
2.5.3	Bankovní systém	21
2.5.4	Obchodní bilance.....	21
2.5.5	Struktura zahraničních obchodních partnerů Mongolska.....	21
2.5.6	Komoditní struktura zahraničního obchodu Mongolska.....	22
2.5.7	Protekcionismus mongolského trhu	22
2.5.8	Zóny volného obchodu	22
2.5.9	Rozvojová pomoc.....	22
2.6	Průmysl a služby Mongolska	23
2.6.1	Těžební průmysl	23
2.6.2	Průmyslová výroba a stavebnictví.....	24
2.6.3	Zemědělství	25
2.6.4	Služby a turistický ruch.....	25
2.6.5	Doprava a dopravní infrastruktura	26
2.6.6	Energetika.....	27
2.6.7	Telekomunikace	27
3	Hospodářské vztahy České republiky a Mongolska	28
3.1	Historie vzájemných hospodářských vztahů	28
3.2	Vzájemný obchod se zbožím a službami	29
3.3	České investice v Mongolsku.....	31
3.4	Zahraniční rozvojová spolupráce ČR (ČSSR) - Mongolsko	32
3.5	Potenciál rozvoje obchodních vztahů ČR - Mongolsko.....	33
3.5.1	Energetika.....	35
3.5.2	Zařízení pro potravinářský průmysl	35
3.5.3	Dopravní prostředky.....	35
3.5.4	Těžební průmysl a vodohospodářství.....	36
3.5.5	Stavebnictví.....	36
3.5.6	Cestovní ruch a služby	36
3.5.7	Podmínky zaměstnávání cizinců v ČR.....	38
3.6	Podnikatelské prostředí v Mongolsku	39
3.6.1	Založení podniku v Mongolsku.....	39
3.6.2	Zřízení zastoupení zahraničního podniku v Mongolsku	40
3.6.3	Veřejné zakázky v Mongolsku	40
3.6.4	Investiční pobídky v Mongolsku.....	40
3.7	Česko-mongolská obchodní komora.....	41
3.7.1	Vznik a cíle smíšené komory	41
3.7.2	Dosavadní činnosti komory.....	42
3.7.3	Plánované aktivity Komory.....	44

4	Závěr.....	45
	Seznam použitých tabulek.....	48
	Seznam použitých obrázků a grafů	49
	Seznam příloh.....	50

Seznam použitých zkratk

CEFTA	Středoevropská dohoda o volném obchodu
CK	Cestovní kancelář
ČEMOK	Česko-mongolská obchodní komora
ČLR	Čínská lidová republika
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
EU	Evropská unie
FIFTA	Mongolská agentura pro podporu zahraničních investic
HDP	Hrubý domácí produkt
KVD	Koalice stran „Vlast-Demokracie“
MDS	Mongolská demokratická strana
MDSV	Mongolská demokratická strana „Vlast“
MIAT	Letecká společnost Mongolska
MLRS	Mongolská lidová revoluční strana
MMF	Mezinárodní měnový fond
MNG	Mongolsko
MNT	Měnová jednotka Mongolska- Tügrüg
MoLR	Mongolská lidová republika
NNS	Národní nová strana
RS	Ruská federace
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
SL	Strana lidu
SOV	Strana občanské vůle
SSSR	Svaz sovětských sociálních republik
TBC	Tuberkulóza
USA	Spojené státy

WTO	Světová obchodní organizace
ZRP	Zahraniční rozvojová pomoc
ZRS	Zahraniční rozvojová spolupráce
ZU	Zastupitelský úřad

1 Úvod

Tématem mé bakalářské práce je problematika obchodních vztahů České republiky a Mongolska, oblasti, která mě zajímá a ve které bych se ráda v budoucnu profesně uplatnila. Cílem je na základě dostupných informací z kulturně-politické a ekonomické oblasti analyzovat potenciál rozvoje obchodních vztahů mezi ČR a Mongolskem. Důležitým cílem je podat ucelený náhled na Mongolsko a jeho specifika.

V následujících několika odstavcích bude stručně charakterizováno členění a věcný obsah předkládané bakalářské práce.

Cílem druhé kapitoly je shrnout veškeré obecné charakteristiky Mongolska, a to jak v oblasti geografie, demografie, kultury a historie, tak i oblast hospodářskou a politickou. Vzhledem k všeobecně sdílenému názoru, že bez znalostí historického vývoje není možné pochopit daný národ, by historická a kulturní deskripce země měla poskytnout náhled na mongolskou kulturu, který je klíčový pro komunikaci a vyjednávání s mongolskými podnikateli i pro řízení a motivování mongolských pracovníků. Poměrně podrobně je zde rovněž vylíčena a charakterizována aktuální mongolská politická scéna včetně hospodářské politiky vlády a sociálních problémů v zemi. Dále se tato část bakalářské práce soustředí na popis současného makroekonomického stavu země, struktury mongolského hospodářství, zahraničního obchodu a přílivu zahraničního kapitálu.

Třetí část práce je detailním pohledem na bilaterální ekonomické vztahy České republiky a Mongolska. S ohledem na relativně omezený rozsah vzájemných hospodářských vazeb v dnešní době je možné danou oblast zkoumat v celé šíři i hloubce.

Úvodní část kapitoly se zabývá historií vzájemných hospodářských vztahů od jejich počátku v padesátých letech až po současnost. V druhé subkapitole je analyzován vzájemný obchod se zbožím a službami. Analýze jsou podrobeny objem, struktura a dynamika česko-mongolského zahraničního obchodu a vyjmenovány konkrétní české firmy (podkapitola „České investice v Mongolsku“), které participují na hospodářském životě v Mongolsku. Dělicí čára mezi exportem a investicemi je velmi tenká, a proto je nutné oba pojmy uvést v souvislostech. Vedle společných podniků je zde popsána i rozvojová pomoc v Mongolsku.

Z hlediska potřeb českých subjektů jsem do této části zařadila podkapitolu „Podmínky podnikání v Mongolsku“. Vzhledem ke své specifčnosti je v oblasti služeb vyčleněn cestovní ruch a služby s ním související.

Pozornost je věnována i zaměstnávání mongolských občanů v ČR. Jde především o popis aktuálního stavu v ČR zaměstnaných Mongolů z kvantitativního a kvalitativního hlediska.

Poslední podkapitola třetí části práce se zabývá možnostmi vzájemných obchodních výměn na základě potřebnosti mongolského trhu. Zvláštní oddíl je věnován nevládní neziskové organizaci, jejíž cílem je podporovat a prohlubovat česko-mongolské obchodní vztahy: Česko-mongolské obchodní komoře.

Závěr je věnován shrnutí nejdůležitějších faktů, vyplývajících z výše uvedených částí práce.

2 Charakteristika Mongolska

2.1 Geografická a demografická charakteristika

Mongolsko je vnitrozemský stát ve východní Asii s rozlohou 1 566 100 km² a s celkovou délkou hranic 8161,8 km. Nejdelší hranici má s Čínou (4676,8 km), dále s Ruskou federací (3485 km). Hlavním městem je Ulánbátar.

Obr. 1 Mapa Mongolska

Průměrná nadmořská výška činí 1 580 m. Velká část země má charakter náhorní plošiny s průměrnou nadmořskou výškou přesahující 1 500 m, pouze 19 % rozlohy země se nachází pod úrovní 1 000 m. Nejnižším bodem je hladina jezera Khukh núr (532 m) v nejseverovýchodnějším cípu země. Zatímco jihovýchod a jih Mongolska je jen mírně zvlněný a zbrzděný stržemi, na severu a zejména na západě se zvedají vysoká pohoří Východní Sajan, Changaj a Mongolský Altaj (s nejvyšší horou země Chüjtun vysokou 4 374 m), rozčleněná hlubokými údolími. Na jihu Mongolska pak daleko k východu vybíhá o něco nižší pásmo Gobijského Altaje. Celý jih a jihovýchod Mongolska zaujímá nejsušší a nejnehostinnější část země - poušť Gobi. [3]

Na území Mongolska žije 2,594 mil. obyvatel¹, hustota osídlení je 1,6 osoby na 1 km². Podíl ekonomicky činného obyvatelstva ve věku 15 – 64 let je 38,3 %. Podíl obyvatel, kteří žijí ve městech je 58,5 %. Průměrný roční přírůstek obyvatel se pohybuje od 1,16 % do 1,20 %.

Rozmístění obyvatelstva je značně nerovnoměrné. Největší koncentraci zaznamenává střední a východní část země, kde je koncentrována průmyslová výroba a kde jsou nejprůmyslovější podmínky pro chov dobytka a rozvoj živočišné výroby. Zhruba 60 % populace žije v osadách a městech. Významná část venkovského obyvatelstva žije kočovným způsobem života (asi 33 %).

Národnostní složení je z 88 % Mongolové, 7 % Kazaši a ostatní turkické národnosti a 2 % Burjati. Úředním jazykem je mongolština, kterým mluví 90 % obyvatel, 4 % obyvatel mluví kazašsky a 3 % mongolskou burjatštinou. V osídlených oblastech je nejrozšířenější cizí řeč ruština, v poslední době se prosazuje angličtina a němčina. V důsledku minulých hospodářských a kulturních kontaktů hovoří mnozí Mongolové také česky a slovensky. Jejich počet je odhadován na 20 000, což je 1 % populace.

K náboženství se hlásí 94 % buddhistů, 6 % muslimů (zvláště Kazaši na jihozápadě země). Vyskytuje se zde také šamanismus a křesťanství. V roce 1921 tvořili třetinu mužské populace Mongolska buddhističtí mniši, kteří žili v 700 kláštorech a kontrolovali 20 % národního bohatství. V současnosti žije Mongolsku asi 1 000 mnichů ve 150 kláštorech. [1]

Měnovou jednotkou je 1 tugrik = 100 möngö, směnný kurz je přibližně 100 USD = 2000 Kč = 100 000 tugrik. Průměrná měsíční mzda dosahuje asi 100 USD.

Podnebí je v Mongolsku suché a studené, průměrná teplota v Ulánbátaru je v lednu – 26 °C a +25 °C v červenci. Časové pásmo je + 7 hodin.

2.2 Historie Mongolska

Nejvýznamnější historickou epochou v dějinách Mongolska je doba Temüdzina - sjednotitele kočovných kmenů, který byl roku 1206 zvolen chánem s titulem „Čingischán“. Ten přeorganizoval nomádské kmeny do vojensko-administrativního systému. Organizační jednotky jeho mobilní armády byly současně hospodářsky soběstačné. Privilegované armádní a státní posty již nebyly udělovány jen dědičně, ale kromě přímých chánových příbuzných je mohli za zásluhy získat i zcela prostí lidé. Byla zavedena absolutní autorita psaného práva (chánova zákoníku „Velká Jasa“), který byl vystavěn na povinnosti vzájemné pomoci, kolektivní odpovědnosti a viny. Odtud vyplývala jednotná disciplína, poslušnost a odsouzení zrádcovství bez jakýchkoliv kompromisů.

Síla mongolské armády spočívala z velké části na oddanosti svému vládci. Demokratický systém odměňování a armádní hierarchie, moudrý a přísný kázeňský řád a především rovnost před zákonem tuto oddanost posilovaly. Mongolská vojska se přemísťovala s neuvěřitelnou rychlostí díky výbornému systému výměny koní a nízkým nárokům vojáků.

Postupem času byla vytvořena největší pevninská říše v dějinách lidstva s výborně fungujícím centrálním řízením. Mongolové byli otevření k přijímání cizích státnických, ekonomických, technických i kulturních znalostí okolního světa. Vytvořili mnohonárodnostní říši s jednotnou státní ideou, ale náboženskou, etnickou i zvykovou tolerancí.

¹ Údaj z ledna 2007

Poté Hubleichan podnikl (a po něm jeho nástupci) rozsáhlé výboje, které zasáhly většinu Asie a východní i střední Evropu.

Za Obeseje ležel mezi Českými zeměmi a Japonskem jediný stát - Mongolská veleříše. Ve druhé polovině 13. století byla dobyta i Čína, zároveň se říše rozpadla na jednotlivá území a samotném Mongolsku vznikla postupně řada knížectví. V roce 1636 dobyli Mandžiové oblast vnitřního Mongolska, poté v roce 1691 připojili ke své říši i vnější Mongolsko (území dnešního Mongolska).

V 19. století zde probíhalo soupeření mezi Ruskem a Japonskem o získání vlivu. Po revoluci v Číně (1911) byla s ruskou podporou vyhlášena nezávislost vnějšího Mongolska. Ta se po jednání s Čínou změnila v deklarování autonomie vnějšího Mongolska pod ruským protektórátem (1913). Po revoluci a za občanské války v Rusku se snažilo území ovládnout Japonsko (1918-1921), ale nakonec zemi vyklidilo stejně jako čínské jednotky.

V roce 1924 byla zrušena monarchie a vyhlášena Mongolská lidová republika. Její vláda uzavřela smlouvu se SSSR o pobytu jejich jednotek na ochranu Mongolska před čínským vpádem. Až do roku 1990 držela veškerou moc v zemi Mongolská lidová revoluční strana. Po omezení sovětské pomoci a demonstracích, které následovaly, podalo vedení komunistické strany demisi a v zemi byly povoleny opoziční strany.

Po 2. světové válce Mongolsko zůstává zájmovou sférou a později nárazníkovým státem Sovětského státu vůči Číně. Následovalo budování centrálně plánované ekonomiky a socialismu sovětského typu.

V roce 1962 v souvislosti s oslavami 800. výročí narození Čingischána následovala další vlna stranických čistek. Situace se začala uvolňovat po roce 1985 se sovětskou perestrojkou.

V roce 1987 byl zahájen odchod sovětských vojsk z Mongolska. Po pádu sovětského impéria se Mongolsko vydalo na cestu transformace. [3]

2.3 Charakteristika mongolské kultury

Mongolsko jako jedna ze starých civilizací vždy přitahovalo pozornost různých národů svou neobvyklou historickou minulostí, krásnou a netknutou přírodou, zvláštnostmi svého sociálně-ekonomického rozvoje - možnostmi, které se otevírají před zemí v současnosti.

Oficiální svátky v Mongolsku jsou: 1. leden – Nový rok, 3 dny koncem ledna nebo v únoru – tradiční Nový rok (lunární), 11.-13. červenec – tradiční svátek Nádam, 25. říjen – Den ústavy, 26. listopad – Den republiky. Hlavním svátkem byl a zůstal „Cagán sar“ (Bílý měsíc), mongolský lunární Nový rok. Obvykle se slaví tři dny koncem ledna nebo v únoru. Každý nový rok má svou symboliku a název. V předvečer nového roku se každá rodina loučí s odcházejícím rokem, setkání s novým probíhá brzy ráno v první den nového roku. Všichni se oblékají do slavnostních oděvů a blahopřejí nejdříve nejstarším členům rodiny a pak sousedům.

Významným svátkem v Mongolsku je tzv. „Nádam“, který se oslavuje v den vítězství národní revoluce 11. července 1921. Oslavy začínají 11. července a trvají dva dny. Program oslav zahrnuje soutěže v tradičních sportovních disciplínách: zápas, lukostřelba, jízda na koni.

Mongolové přes buddhistické náboženství seznámili s kulturou Indie a Tibetu, později se začali aktivně stýkat s ruskou kulturou. Ve svém duchovním rozvoji v 17.–19. století

Mongolové převzali tibetské písmo a tibetský jazyk, ve kterém probíhaly bohoslužby v mnohých chrámech, dále prvky čínské kultovní architektury a technické novinky z Ruska. Mongolové jsou velice talentovaní v těch činnostech, které nevyžadují přesný řád, nejlépe je to viditelné v duchovním životě. Umělci, spisovatelé, zpěváci, herci mohou plně konkurovat představitelům umění libovolné země.

Vhodnými jednacími jazyky jsou angličtina a ruština, s velikou sympatií jsou přijímáni cizinci mluvící mongolsky. Mnozí západní podnikatelé navštěvují kurzy mongolštiny. Nevhodný jazyk není, někteří Mongolové ovládají i několik různých jazyků různých jazykových skupin. Zvláštním rysem mongolského charakteru je výjimečná pozorovací schopnost - „pastýř bez problémů najde svou ovci v cizím stohlavém stádu, kočovník bezchybně nachází podle jakýchsi nepostižitelných příznaků cestu v nekonečných stepích nebo poušti“². Mongolové jsou nejen osamělými pastevci, vděčnými za novinky, ale (a to i v podmínkách městského života) také lovci s vynikajícím pozorovacím talentem, periferním zrakem zaznamenávajícím škálu drobných detailů a s logickým úsudkem stopařů.

Další výraznou charakteristikou Mongolů je jejich pohostinnost. Pohostinnost v kteroukoliv denní i noční hodinu plyne z rozlehlosti krajiny – neposkytne-li hospodář přístřeší, může poutník do rána zahynout, neboť k další jurtě jsou to desítky kilometrů větrnou mrazivou nocí plnou vlků.

Ke zvyklostem neodmyslitelně patří pití čaje. Mongolský čaj je součástí všech „sezení“. Tzv. pití čaje je v Mongolsku široce rozšířenou tradicí. V jakékoliv roční době je podáván čaj – tzv. zelený či černý a s mlékem. Čaj bývá více či méně přisolený či mírně omaštěný máslem, někdo jej ochucuje praženou moukou či zrním. V neustálém větrném podnebí je čaj osvěžující, zahřeje a dodá tělu odpařenou sůl. Při pití čaje není vhodné diskutovat, probíhá mlčky. První miska s čajem se podává hostiteli a pak všem ostatním podle stupnice nejdříve nejstaršímu muži až po nejmladší dítě. Nese-li hospodyně misku čaje, nenecháme ji ho pouze postavit na stůl, ale přerušíme svou dosavadní činnost a čaj od ní oběma rukama převezmeme.

Co se týče oblečení, obyvatelé měst a mládež upřednostňují evropský styl, nicméně na venkově a malých městech se stále upřednostňuje tradiční oblečení – „dél“. Tradiční oblečení – „dél“ – bylo a je pro jezdce na koních praktické: hřeje záda, zpevňuje břicho a chrání vnitřnosti od neustálých otřesů, na prsou tvoří obrovskou kapsu, dlouhé rukávy chrání ruce, dlouhý chalát zase stehna a kolena od chladu. Zimní dély jsou podšité kožešinou, letní jsou tenčí. Původně byly asi z rezného plátna nebo z kůží, díky obchodu s Čínou se ustálila tradice délu hedvábných. Dély nosí jak muži, tak ženy.

Zvláštností mongolského ornamentu je jeho bohatá symbolika. Symbolické ornamenty svou kombinací vyjadřují přání zdraví, štěstí, míru, radosti. Důležitá je rovněž symbolika barev v ornamentu. Modrá symbolizuje věčnost, věrnost, stabilitu, žlutá lásku, sympatii, červená radost, bílá čistotu a nevinnost, černá neštěstí, bídu. Symboliku rovněž vyjadřují různé ozdoby z vzácných kamenů a kovů. [3]

2.4 Současná politická situace v Mongolsku

Od roku 1990 je Mongolsko parlamentní republikou s jednokomorovým parlamentem voleným většinovým systémem v jednomandátových obvodech. Mongolsko zahájilo demokratické reformy v roce 1990. V roce 1991 došlo k přejmenování oficiálního názvu státu

² Železný T.: **Mongolsko**, Praha: nakladatelství Svoboda, 1985.

z „Mongolská lidová republika“ na „Mongolsko“. V lednu 1992 byla přijata nová ústava vzdávající se socialismu a měnící název státu na *Stát Mongolsko* a vytvořila tak základ demokratického vývoje. Nová ústava byla přijata v roce 1992 a dosud se uskutečnily 4 parlamentní volby. Mongolsko zůstalo neutrální ve věci mezinárodních událostí a otázek.

Moc zákonodárná v Mongolsku náleží parlamentu, který se jmenuje Velký lidový chural či Ikh khural (mong) a má 76 poslanců. Dvě nejsilnější politické strany nesou názvy Mongolská lidově revoluční strana a Mongolská demokratická strana. Ve volebních obdobích 1992 – 1996 a 2000 – 2004 reformovaná Mongolská lidová revoluční strana (dále jen MLRS) měla parlamentní většinu. Ve volbách v roce 1996 získala parlamentní většinu koalice Demokratický svaz. Výraznou opoziční silou zastoupenou v parlamentu byla v tomto období MLRS. V posledních parlamentních volbách v r. 2004 MLRS získala 37 křesel, Koalice Vlast – Demokracie (dále jen KVD), která byla vytvořena před volbami sjednocením pravicových stran do společného volebního bloku, 36 křesel a tři křesla obsadili nezávislí kandidáti. Na základě dohody o vytvoření Velké koaliční vlády mezi MLRS a KVD předsedou vlády byl zvolen představitel Demokratické strany Cachjagin Elbegdordž a místo předsedy Velkého státního churalu či parlamentu obsadil bývalý premiér Nambaryn Enchbajar (MLRS). Záhy se KVD rozpadla. Vládu se podařilo udržet díky vstupu 25 poslanců rozpadlé KVD do parlamentní skupiny MLRS. V současném parlamentu má zastoupení Mongolská lidová revoluční strana, Mongolská demokratická strana, strana „Vlast“, Strana občanské vůle (SOV) a Republikánská strana (RS) a také dvě nové vzniklé strany: Strana lidu (SL) a Národní nová strana (NNS).

Hlavou státu je prezident volený jednou za čtyři roky v přímých volbách. Prezident má omezené ústavní pravomoci a funkci může vykonávat pouze po dvě volební období. V prezidentských volbách 22. května 2005 s převahou zvítězil kandidát Mongolské lidové revoluční strany Nambaryn Enchbajar, který získal 54,25 % hlasů, jeho hlavní soupeř M. Enchsajchan, kandidát Demokratické strany, získal pouze 19,76 % hlasů. [10]

2.5 Ekonomická charakteristika Mongolska

Tabulka 1 obsahuje vývoj základních makroekonomických ukazatelů v letech 2001 – 2006).

Tabulka 1: Základní makroekonomické ukazatele Mongolska v letech 2001 - 2006

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyvatel (mil.)	2,425	2,459	2,490	2,519	2,563	2,594
Hrubý národní důchod per capita (USD) v cenách aktuálního roku	419,1	454,5	511,9	605,5	737,1	1037*
Hrubý domácí produkt (mil. USD) v cenách roku 2000 (agregátně)	938,5	976,0	1 030	1139	1212	1313
Růst HDP (%)	1,0	4,0	5,6	10,6	6,4	8,4
Míra inflace	8,0	1,6	4,7	11,0	9,5	6
Míra nezaměstnanosti **	4,6	3,4	3,5	3,7	3,5	3,5

Pozn.

K výraznému zvýšení došlo díky zavedení tzv. zákona o vyměrování dani na extra příjmy z komodit zlato a měď.

** Uvedena jsou oficiální čísla statistického úřadu, která jsou odvozena od počtu registrovaných nezaměstnaných. Ve skutečnosti je nezaměstnanost daleko vyšší a podle strážlivých odhadů je okolo 20 %.

Zdroj: National Statistical Office - <http://www.nso.mn>

V roce 2006 se současně s růstem ekonomiky zvýšily ceny paliv, masa a masných výrobků, elektrické energie a telekomunikací, což způsobilo meziroční růst spotřebitelských cen o 6 %.

Oficiálně registrovaných nezaměstnaných je pouze 3,7 % práceschopných obyvatel, podle neoficiálních odhadů je ale nezaměstnaných několikanásobně více (až 10–15 %). 55,2 % nezaměstnaných představují ženy, více než 57,3 % nezaměstnaných pak mladí do 35 let věku. Zpravidla se jedná o osoby bez odborného vzdělání. Mimo oficiální pracovní trh se řada obyvatel uplatňuje v neformálním sektoru, který se vyznačuje nízkou produktivitou práce, nízkými příjmy a absencí sociální ochrany. Neformální sektor se rozvíjí zvláště v souvislosti s rozsáhlou migrací obyvatelstva do měst.

V roce 2006 dosáhl ekonomický růst³ 8,4 %. Očekává se růst průmyslové výroby vyšší než v roce 2006 zejména díky novým standardům výroby kašmíru, masné produkce a potravinářských výrobků. Dále se očekává velký rozvoj ve stavebnictví a službách vlivem ekonomického boomu v hlavním městě a zvýšené poptávce po sofistikovanějších službách. Cestovní ruch by měl nadále zvyšovat svůj podíl na ekonomické aktivitě země. Tohoto cíle si předsevzala dosáhnout mongolská vláda především podporou rozvoje potřebných infrastruktur a posílením standardů služeb na mezinárodní úroveň.

Rozvoji ekonomiky pomáhá silná globální ekonomika - rostoucí vnější poptávka, růst cen zlata, mědi, kašmíru, dále příznivé klimatické podmínky, pokračování růstu obchodní výměny s klíčovými partnery Ruskem a ČLR a politická stabilita země.

Mongolsko patří mezi země s nízkými příjmy, přičemž hospodářský rozvoj země ztěžuje relativní izolace země vyplývající z vnitrozemské polohy. Makroekonomická stabilita, pokusy redukovat chudobu a zpřístupnit veřejné služby na venkově zůstávají prioritami mongolské vlády. [10, 11]

2.5.1 Hospodářská politika

Mongolská vláda označuje vytvoření hospodářství založeného na soukromém sektoru za prioritu v politice urychlení hospodářského růstu. Z tohoto důvodu vláda předpokládá další zvyšování podílu soukromého sektoru na ekonomice. Proces privatizace probíhá v sektoru energetiky. Za významnou prioritu jsou však považovány také reformy v oblasti vlastnictví a držby půdy, předpokládána je registrace vlastnictví půdy prostřednictvím katastrů. Vláda počítá také s restrukturalizací sociálního sektoru, včetně vzdělávání a zdravotnictví. Po dobu reforem sociálního sektoru budou aplikována opatření ve prospěch nejchudších, aby byly minimalizovány negativní sociální dopady reforem.

Mongolská vláda uvádí jako klíčové pro urychlení hospodářského růstu vytvoření vhodného prostředí pro podnikání a s tím souvisejícími úpravy v zákonech⁴. Vyslovuje se proto pro zlepšení právního rámce a pro rozvoj infrastruktur. Vláda si stanovila za prioritu vybudování nových silnic⁵, opravu existujících silnic a zlepšení jejich využívání. Pokud jde o energetiku, vláda hodlá zajistit finanční soběstačnost sektoru zavedením cen reflektujících výrobní náklady a zlepšit organizaci a řídicí kapacity. V sektoru telekomunikací si mongolská vláda předsevzala vytvoření regulačního rámce, který by podpořil kompetitivní poskytování spolehlivých a dostupných telekomunikačních služeb. Jako důležité pro rozvoj Mongolska je chápáno rozšíření internetových služeb.

³ Meziroční tempo růstu reálného HDP v letech 2005 – 2006.

⁴ Dle nového zákona o dani z příjmu hospodářských subjektů, který byl schválen parlamentem 29. června 2006, byla daňová sazba snížena na 5 % a byl zaveden 10-ti %ní plošný daňový systém na příjmy obyvatel.

⁵ Např. projekt výstavby silnic protínajících Mongolsko od západu k východu s pěti vertikálními komunikacemi.

Vláda rovněž usiluje o rovnoměrný regionální rozvoj a vyrovnávání rozdílů v rozvoji mezi městy a venkovem, zvláště pokud jde o příležitosti v oblasti vzdělávání, zdravotních služeb, kultury, informací a sociálních služeb. Pokud jde o rozvoj venkova, zde si klade za cíl zastavení poklesu zemědělství, zlepšení marketingu zemědělské produkce, vypracování politiky řešení následků přírodních katastrof, realizaci pozemkové reformy, ochranu životního prostředí, zlepšení venkovské infrastruktury a zajištění přiměřeného využívání přírodních zdrojů. Rovněž se vyslovuje pro omezení rizik spojených s pastevectvím, diverzifikací zemědělské produkce (zejména zavedením pěstování brambor a zeleniny) a pro podporu spolupráce mezi pastevci.

Následující dvě tabulky uvádějí vývoj státního rozpočtu a platební bilance v letech 2002 – 2006. Z údajů tabulky 2 je patrné, že vláda v letech 2002 – 4 hospodařila se schodkovým rozpočtem, i když stále se snižujícím. V letech 2005 a 2006 byl rozpočet přebytkový, došlo k poměrně velkému poklesu vládních výdajů a mírnému nárůstu vládních příjmů, jež jsou důsledkem vysokého tempa růstu ekonomiky.

Z tabulky 3 vyplývá již výše zmíněný fakt, že Mongolsko benefituje z rostoucí vnější poptávky po komoditách (zejména těžebního průmyslu). Ačkoli byla v letech 2002 – 2003 bilance dovozu a vývozu záporná a Mongolsko bylo čistým importérem, situace se v roce 2004 dramaticky změnila a Mongolsko se stává čistým exportérem, v roce 2005 bylo kladné saldo běžného účtu dokonce o téměř 40 % vyšší než v roce předchozím. Co se týče kapitálového účtu, zde byl největší příliv investic zaznamenán v roce 2002, v dalších letech je bilance víceméně vyrovnaná. Finanční účet zaznamenal nejvyšší kladné saldo v roce 2005.

Tabulka 2: Státní rozpočet Mongolska v letech 2002 - 2006

	Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006
Vládní výdaje	% HDP	43,20	47,50	50,3	35	31,5
	mil. USD	479,09	527,2	593,3	633,0	1 054,6
Vládní příjmy	% HDP	37,1	42,7	48,6	37	40,5
	mil. USD	411,44	474,2	573,0	682,5	1 161,5
Saldo	% HDP	-5,6	-4,8	-1,7	2,7	9
	mil. USD	-62,10	-53,0	-20,3	49,5	106,9

Zdroj: Centrální banka Mongolska. <http://www.mongolbank.mn>

Tabulka 3: Vývoj platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet) a devizových rezerv v letech 2002 – 2006 [mil. USD]

	2002	2003	2004	2005	2006*
Běžný účet PB	-105,2	-98,7	63,4	104,3	57,6
Kapitálový účet PB	157,4	4,9	0	-2,4	0
Finanční účet PB	-66,4	96,8	-23,1	140,6	41,8
Celková platební bilance	-66,5	96,8	34,6	134,5	176,4
Δ čistých dev. rezerv CEB	66,5	-96,8	-34,6	-134,5	176,8
Čisté devizové rezervy CEB	225,9	129,0	207,8	298,0	687,3

Pozn.

** Údaje za čtvrté čtvrtletí 2006*

Zdroj: Centrální banka Mongolska. <http://www.mongolbank.mn>

Pokud jde o ekonomickou a finanční udržitelnost fiskální politiky, mongolská vláda udává směr pokračování reformy veřejných zakázek s cílem vyšší transparentnosti, důležité je mj. další zjednodušení legislativy a posílení kapacit personálu. Vyzdvihuje potřebu zlepšení rozpočtové kontroly, zejména pak prostřednictvím včasného a přesného reportování a

efektivního monitoringu. Konstatuje potřebu vytvořit strategii k otázce externího zadlužování a zdůrazňuje imperativ využívání půjček pro rozvoj exportně orientovaných sektorů.

Za cíl dlouhodobé a střednědobé monetární politiky bylo stanoveno posílení makroekonomické a finanční stability se záměrem vytvořit prostředí umožňující hospodářský růst.

Podle zprávy Světové Banky zahraniční dluh v roce 2006 dosáhl výše 1,36 mld. USD. Očekává se, že vzhledem k vysoké zadluženosti země bude stoupat objem splátek, u kterých končí odklad splatnosti. MMF v posledních letech několikrát varoval mongolskou vládu, že úroveň zadluženosti země se může stát výrazným problémem ekonomiky. Na druhé straně jsou tu rozpočtové přebytky, které mohou být bezprostředně ze státního rozpočtu uvolněny ke krytí zahraniční zadluženosti.

MMF rovněž upozorňuje na příliš vysoké úrokové zatížení půjček soukromému sektoru a vysoké rozdíly mezi úroky z vkladů a úvěrů. Úročení vkladů jen o malé procento převyšují inflaci, avšak drahé úvěry výrazně brzdí rozvoj podnikání. [15]

2.5.2 Daňový systém

Daňová disciplína, která v minulosti byla na velmi nízké úrovni, se za současné vlády zvolna zlepšuje. Od 1. ledna 2007 vstoupil v platnost nový zákon o daních a s tím i nový daňový systém.

Daně se odvádí z příjmů, majetku a kapitálu, zboží, prací, služeb, pozemků a nemovitostí, hospodářských zvířat, přírodních zdrojů a nerostných surovin. Spotřební daň se vztahuje na alkohol, benzín a naftu, osobní automobily, tabák a tabákové výrobky.

V případě neplacení daní mohou podle zákona následovat tyto sankce:

- pokuta (výše závisí na nesplacené částce);
- splacení a odpovídající pokuta;
- úrok 1 % za každý den z nenavyšované nesplacené částky (nesmí překročit 50 % daňové sazby);
- úrok 0,5 % za každý den z navyšované nesplacené částky.

Daně se člení na státní a místní. Státní daně zahrnují daň z příjmu obyvatel, daň z příjmu obchodních jednotek a organizací, celní poplatky, DPH, spotřební daň, daň z nemovitostí, kolkovné, daň z pohonných hmot, dopravních prostředků, lovné zvěře, nerostných surovin, pozemků atd. Místní daně zahrnují poplatky za užívání přírodních zdrojů (vyjma nerostných surovin, rostlinstva, obyčejných kovů a minerálních vod).

Nový Zákon o dani z příjmu hospodářských subjektů byl schválen parlamentem 29. června 2007. Podle jeho znění bude daňová sazba snížena o 5 %, tj. z 30 % na 25 % u hospodářských subjektů, u kterých je roční zisk vyšší než 3 mld. tugriků a u ostatních z 15 % na 10 %. Podle tohoto nového zákona se ruší progresivní daňový systém u příjmů fyzických osob (s původními daňovými sazbami 10 %, 20 %, 30 %) a nahrazuje se jediným plošným daňovým systémem, tzn. že 10-ti %ní daň budou platit všichni bez ohledu na roční příjem. Občané, jejichž měsíční příjem nepřevyšuje 70 tis. tugriků (původně 48 000 tugriků), jsou od placení daně osvobozeni.

Daň z přidané hodnoty se podle nového Zákona o DPH snížila o 5 %, tj. z 15 % na 10 %. Podle výpočtového modelu zákonodárců přijde v důsledku snížení daně státní rozpočet o cca 70 miliard tugriků.

V rámci změn daňových zákonů se odvody sociálního pojištění snižují na 10 % z objemu hrubých mezd a zisků. [2]

2.5.3 Bankovní systém

V 90. letech probíhala konsolidace bankovního systému, privatizace státních bank a vznik nových subjektů. Výrazně se zvýšila důvěra fyzických a právnických osob v bankovní sektor, ve většině případů jsou spoluvlastníky zahraniční subjekty.

V listopadu r. 2006 byla úspěšně privatizována poslední státní banka „Khadgalamž“. Novým majitelem banky se stalo konsorcium: „Čingis chán“ banka, „Bratriskij Národní banka“ (RF) a „Mongol Dátgal“ s.r.o.⁶

Mongolský bankovní systém sice doznává každým rokem určitého zlepšení. Vzhledem k rizikovitosti trhu lze jen obtížně získat garance na úvěrování vývozu. Při větších dodávkách je nutné konkurovat podmínkám nabízených firmami z Japonska, Korejské republiky, SRN, USA apod., které umožňují odklad splátek a jiné zvýhodněné formy prodeje. [10]

2.5.4 Obchodní bilance

Celkový obrat zahraničního obchodu za rok 2006 podle Celního úřadu činil cca 3018 mil. USD (export 1528,8 mil. USD, import 1489,2 mil. USD). V roce 2006 byl zaznamenán velký nárůst zahraničního obchodu, obrat vzrostl o 34,2 % oproti roku 2005, výrazně vzrostl vývoz (o 43,6 %), dovoz se zvýšil o 25,7 %. Poprvé od roku 1989 měla obchodní bilance kladné saldo, a to 39,6 mil. USD. [1]

Tabulka 4: Vývoj obchodní bilance Mongolska v letech 2001 – 2007 [mil. USD]

Obchodní bilance	2001	2002	2003	2004	2005	2006	9/2007
obrat	1 159,2	1 214,8	1 416,9	1 890,8	2 249,2	3 018	2 761,1
vývoz	521,5	524,0	615,9	869,7	1 064,9	1 528,8	1 299,6
dovoz	637,7	690,8	801,0	1 021,1	1 184,3	1 489,2	1 462,1
saldo	-116,2	-166,8	-185,1	-151,4	-119,4	39,6	-162,5

Zdroj: Národní statistický úřad Mongolska. <http://www.nso.mn>

Rostoucí poptávka po spotřebním zboží, vyplývající ze zvýšené životní úrovně, rostoucí poptávka po kapitálu na financování expandujícího stavebnictví a těžebního průmyslu, by měly udržet stávající deficit běžného účtu platební bilance někde okolo hodnoty 5 %.

2.5.5 Struktura zahraničních obchodních partnerů Mongolska

Pořadí obchodních partnerů na prvních místech je dlouhodobě velmi stabilní a je dáno geografickou polohou země. Obchodní výměna je poměrně málo diverzifikovaná a

⁶ Majitelem největší pojišťovny v Mongolsku „Mongol Dátgal“ je „Čingis chán“ banka, která je ovládána ruským subjektem.

soustřeďuje se na několik největších partnerů (viz dále). Níže uvedené země tvoří přibližně 85 % obrátu zahraničního obchodu Mongolska. Země CEFTA mají podíl přibližně 1–2 %, z toho největší obrát má Polsko a ČR.

Mongolsko v roce 2006 exportovalo do více než 80 zemí (oproti 70-ti zemím v roce 2005), mezi nimi do ČLR (48,1 %), USA (14,2), Velké Británie (8,3 %), Jižní Koreje (6,2 %), do zemí EU (12,5 %). Export do ČR činil 160 tis. USD (0,015 %).

Mongolsko v roce 2006 importovalo zboží z více než 100 zemí včetně Ruské federace (34,8 %), ČLR (26,62 %), Japonska (5,9 %), Korejské republiky (5,3 %), USA (3,1 %), EU (9,8 %). Import z ČR činil 4,81 mil. USD (0,42 %).

Bilance obchodních vztahů ČR a Mongolska je ku prospěchu českých partnerů. Naopak vyšší exporty než importy zaznamenává Mongolsko u ČLR, Jižní Koreje, zemí EU-25, USA atd.

Z výše uvedeného je zřejmé, že vzhledem k ostatním členům EU má ČR exportní výhodu dlouhodobějšího partnerství s Mongolskem v rámci již zaniklého RVHP.

2.5.6 Komoditní struktura zahraničního obchodu Mongolska

Stabilně největší podíl na vývozu mají minerály (46 % v r. 2006), zejména měděný koncentrát. Dále se vyvážejí drahé kovy, drahokamy a polodrahokamy (17,7 %). Tradičním exportním artiklem je s 19 % v r. 2006 textil a textilní výrobky, dále zpracovaná i nezpracovaná kůže a vlna (3,8 %), živá zvířata, maso a výrobky živočišného původu (1,8 %).

Na dovozu se v roce 2006 nejvíce podílely nerostné suroviny včetně pohonných hmot 24 %, strojírenské a elektrotechnické výrobky 21,3 %, dopravní prostředky 9,6 %, textil a textilní výrobky 6,5 %, potraviny 6,3 %. Potenciál obchodního partnerství s Mongolskem mají tedy především země, mezi jejichž exportní artikly patří výše jmenované komodity.

2.5.7 Protekcionismus mongolského trhu

Ochranná opatření jsou minimální. Stálá opatření jsou zavedena pouze na dovoz alkoholických nápojů, zejména lihu a vysokoprocentního alkoholu. Sezónně se zavádí například ochrana výrobců mouky a zeleniny.

2.5.8 Zóny volného obchodu

V Mongolsku zatím neexistují zóny volného obchodu. Přípravuje se vybudování dvou zón volného obchodu na hlavních hraničních přechodech s Ruskou federací Altanbulag a Tsagan Núr a jedna volná ekonomická zóna na hraničním přechodu s ČLR (Dzamyn Úd). Zároveň se připravuje odpovídající legislativa, částečně již schválena Parlamentem Mongolska.

2.5.9 Rozvojová pomoc

Mongolsko je tradičním příjemcem zahraniční rozvojové pomoci (ZRS). Země patří mezi největší příjemce zahraniční pomoci na obyvatele. Rozvojová pomoc ve formě výhodných úvěrů a nenávratné pomoci směřuje zejména do sektorů energetiky, infrastruktury (silniční síť, doprava, telekomunikace), zemědělství, průmyslu a sociálního sektoru.

V současnosti poskytuje Mongolsku oficiální rozvojovou pomoc (Official Development Aid – ODA) přibližně 40 zemí a finančních institucí. Nejaktivnější jsou Japonsko, Asijská rozvojová banka, SRN a Světová banka. K donorům patří i ČR, která v rámci své zahraniční rozvojové spolupráce zařadila Mongolsko mezi 8 prioritních příjemců ZRS ČR. Donoři se v Mongolsku angažují mj. kvůli úspěchům demokratizačního procesu a reformnímu úsilí mongolské vlády.

2.6 Průmysl a služby Mongolska

Základ mongolského průmyslového sektoru leží v primárním zpracovatelském průmyslu, zvláště pak ve zpracování surovin získaných z živočišné výroby (vlna, kůže). Jedním z hlavních faktorů, které v posledním období ovlivnily růst ekonomiky země byla těžba zlata a prudký rozvoj stavebnictví. Od roku 1997 realizuje Mongolsko národní program „Zlato“, v rámci kterého se ročně vytěží 10–11 tun zlata. Nadějným odvětvím je zejména zpracování kašmíru. Kašmír a kašmírové produkty představují vedle měďného koncentrátu hlavní vývozní artikly Mongolska.

V současné době průmyslová výroba představuje významnou část HDP a mongolská vláda si stanovila rozvoj průmyslové výroby orientované na export za prioritu. Vážným problémem mongolského průmyslu zůstává využívání zastaralých technologií a zařízení a s tím související nízká produktivita. Mongolská vláda se snaží o posílení konkurenceschopnosti mongolského průmyslu a k posílení exportu podporou uplatňování moderních výrobních postupů. Zejména hodlá zaměřit svoje intervence na budování kapacit pro automatizaci a moderní řízení provozů prostřednictvím podpory školicích center jejich vybavením a výškolením personálu, který bude získané poznatky předávat dále.

V roce 2006 byl celkový průmyslový výstup 889,1 mld. MNT ve stálých cenách roku 2000, což je o 9,1% více než v roce 2005.

V roce 2006 se těžební průmysl podílel na průmyslové výrobě 52,5 %, zpracovatelský průmysl činil 33 % a výroba elektrické energie 14,5 %.

2.6.1 Těžební průmysl

Mongolsko disponuje značným nerostným bohatstvím. K hospodářskému růstu posledního období přispívá především těžba nerostných surovin v souvislosti s rostoucími cenami komodit na světových trzích. Z těžených surovin je nejvýznamnější měď (hlavním aktuálně využívaným nalezištěm je lokalita Erdenet). Důležitá je také těžba molybdenu, zlata, uhlí, ropy a zinku.

Zlato se těží povrchově s poměrně nízkými náklady. Zlato se zatím těží z horniny jen na některých lokalitách. V roce 2002 bylo vytěženo 12 tun, v roce 2003 11,2 tuny, v roce 2004 19,4 tun zlata, v roce 2005 – 24,12 tun zlata. V roce 2006 export zlata v souvislosti se zavedením tzv. zákon o vyměřování dani na extra příjmy z komodit zlato a měď snížila o 35,4 % oproti r. 2005.

Hlavním zdrojem pro výrobu elektrické energie v Mongolsku je hnědé uhlí. Efektivita těžby je nízká, problémem je zadluženost v rámci energetického sektoru. Těžba uhlí v roce 2006 činila 91 mil. tun, což představuje nárůst oproti roku 2005 o 9,6 %.

Zahraníční firmy se v Mongolsku pokoušejí o těžbu ropy. V současné době firmy z USA, Austrálie a Číny těží několik stovek tis. barelů ropy ročně a vyvážejí je do Číny. Většinou se jedná spíše o průzkumné vrty. Zásoby nejlépe prozkoumaného ložiska se odhadují na 1,5 mld. barelů. V roce 2006 se vytěžilo 227,7 tis. barelů ropy.

Vláda očekává, že budou prozkoumány nové možnosti těžby a že budou zbudovány nové závody, a to jak zahraničními, tak domácími investory. Ve střednědobé perspektivě je cílem zvýšit přidanou hodnotu v těžebním sektoru, zvláště pak zpracováním měděného koncentráту do finálního výrobku a jeho vývozem. Vláda pokládá za významné dosažení přílivu zahraničních investic do oblastí těžby zlata, mědi, uhlí, ropy a zinku.

V současnosti se připravuje těžba měděné rudy v jižní Gobi v oblasti Oju Tolgoj (Turquoise Hill – angl.) asi 550 km jižně od Ulánbátaru a 80 km severně od mongolsko-čínských hranic. Kanadský investor, firma Ivanhoe Mines, předpokládá, že se jedná o významnější ložisko než u Erdenetu a je možné, že se stane jedním z největších nalezišť mědi na světě. V minulém roce byla dokončena studie proveditelnosti a podle záměrů investora konstrukční práce na dole začaly v roce 2005, první dodávky mědi se mohou očekávat v roce 2008. V současné době probíhají jednání pro uzavření tzv. Investiční smlouvy s vládou Mongolska. Těžba nerostů přinese zároveň rozvoj infrastruktury – železniční spojení a elektrifikace oblastí z ČLR a zásobování vodou. Další projekty firmy Ivanhoe Mines jsou v oblastech Kharmagtai – měď, zlato; Shuteen – molybden; Oyut Ulaan – zlato, měď; Chandman Uul – železo, měď, zlato.

12. května roku 2006 byl Parlamentem Mongolska schválen tzv. zákon o vyměřování daní na extra příjmy z komodit zlata a mědi. Tato daň bude stanovena v případě, že cena těchto komodit na světových burzách bude přesahovat tzv. základní ceny a to je 500 USD za unci zlata a 2600 USD za tunu mědi (na londýnské burze 1. června 2006 cena unce zlata byla 643,25 USD a metrické tuny mědi 7600 USD). 68 %ní daň se bude vztahovat na tu část, která přesahuje výše uvedenou základní cenu. Zákon však vyvolává značnou negativní reakce, a to jak u zahraničních, tak i u domácích investorů. Podle očekávání zákonodárců na základě tohoto zákona již v roce 2006 vzrostly příjmy státního rozpočtu o cca 100 mil. USD.

V posledních letech má těžba nerostů a jejich export velmi významné místo v národním hospodářství Mongolska. V roce 2006 se těžební průmysl podílel na HDP Mongolska 32 % a na celkovém objemu příjmů vlády 40 %. Tento nárůst souvisí s postupnými opatřeními vlády, která vedou ke stabilitě právního prostředí, vytvoření vhodných podmínek pro investice a podnikání a s uvedením do provozu nového závodu na těžbu zinku v Suchbátar ajmaku.

2.6.2 Průmyslová výroba a stavebnictví

Mongolsko nemá silnou tradici průmyslové výroby a i dnes se zpracovatelský průmysl soustřeďuje do malého počtu oblastí. Zhruba třetinu zpracovatelského průmyslu představuje výroba potravin a nápojů, 20 % představuje výroba textilu a textilních výrobků. Menší podíl má zpracování minerálů (5,3 %), polygrafický průmysl (3,2 %), zpracování dřeva a výroba nábytku a kožedělný průmysl. Celkový podíl zpracovatelského průmyslu na tvorbě HDP činí necelých 10 %.

Základ mongolské průmyslového sektoru leží v primárním zpracovatelském průmyslu, zvláště pak ve zpracování surovin získaných z živočišné výroby (vlna, kůže). Zpracovatelský průmysl ve venkovských oblastech je v současnosti velmi slabý, negativní dopad měl zejména rozpad organizovaného výkupu surovin a výkup surovin čínskými obchodníky. Vážným problémem

jsou zastaralé technologie a vybavení, nedostatek kapitálu a finančních služeb na venkově, vysoké dopravní náklady a odříznutí od trhů.

Perspektivním odvětvím se jeví zpracování kašmíru. Kašmír a kašmírové produkty představují vedle měďného koncentrátu hlavní vývozní artikly Mongolska. Členství Mongolska ve Světové obchodní organizaci (WTO) od roku 1997 a s ním spojené vstřícné podmínky od ostatních členů WTO nedokázaly plně kompenzovat relativní izolaci země vyplývající z vnitrozemské polohy.

Stavebnictví zažívá v Mongolsku v posledních letech prudký rozvoj. V roce 2006 objem prací se zvýšil oproti roku 2005 o 6,6 %, zejména díky bytové výstavbě v hlavním městě v rámci vládního programu „40.000 bytů“ a rekonstrukčním projektům. Za toto období bylo uvedeno do provozu celkem 217 výstaveb, z tohoto celkového počtu bytové stavby tvoří 113. Celkový podíl odvětví na tvorbě HDP zhruba je 4 %. Zdrojem největší zahraničních investic do stavebnictví je Čína, Jižní Korea, Japonsko a Ruská federace. V případě Japonska jde o projekt vybudování tzv. Four Season v Ulánbátaru.

2.6.3 Zemědělství

Chov dobytka hraje v mongolské ekonomice klíčovou roli, vytváří přibližně čtvrtinu HDP a má zásadní význam pro zaměstnanost i exportní příjmy. Zaměstnává se jím podstatná část venkovského obyvatelstva. Rozvoj tohoto sektoru, zvyšování příjmů pastevců a posilování mongolského exportu ale vážným způsobem ohrožuje nedostatek kapacit pro zpracování produkce. Značná část produktů chovu dobytka zůstává určena pro okamžitou spotřebu nebo dokonce zcela nevyužita.

Živočišná výroba tvoří 70 % celkové produkce sektoru. Chov dobytka je extenzivní a produkce je závislá na přírodních podmínkách, zejména na teplotách v zimě. Veterinární asistence je dostupná jen malé části chovatelů. V roce 2006 počet dobytka vzrostl oproti roku 2005 o 4,4 mil. ks (růst o 14,5 %).

Skopové a hovězí maso jsou hlavním zdrojem obživy obyvatel venkova i měst. Kozy se chovají zejména kvůli kozí podsadě, která je surovinou pro výrobu kašmíru. Kozí podsada je jedním z hlavních vývozních artiklů. Vyváží se rovněž ovčí vlna a kůže a hovězí a kozí kůže. V Mongolsku existuje i chov kolem 250 tisíc velbloudů na srst. Maso a mléko se produkuje pro místní trh. Mongolsko se snaží o zvýšení exportu masa, zatím však výrobci nejsou schopni dodržet hygienické podmínky zpracování a dopravy masa. Vývoz masa zejména do Ruska, případně do některých asijských a afrických zemí je však perspektivní.

V roce 2006 produkce ovoce a zeleniny poprvé po r. 1991 postačila na zajištění spotřeby obyvatelstva. V roce 2006 bylo sklizeno 138,6 tis. tun obilí, což představuje nárůst oproti roku 2005 o 84,3 %, 109,1 tis. tun brambor (oproti r. 2005 nárůst o 31,8 %), 70,4 tis. tun zeleniny (nárůst o 10 %). Většinu ostatních produktů rostlinného původu Mongolsko dováží. V sektoru je zaměstnána necelá polovina ekonomicky aktivního obyvatelstva.

2.6.4 Služby a turistický ruch

Nejrychleji se rozvíjející oblastí služeb jsou turistický ruch a oblast veřejného stravování. Obchod, doprava, skladování, vzdělávání, veřejná administrativa, finanční služby, zdravotnictví a sociální služby a hotelnictví jsou dalšími složkami tohoto sektoru, který tvoří okolo 40 % HDP.

V souvislosti s oslavami 800. výročí založení jednotného mongolského státu do Mongolska v roce 2006 přicestovalo cca 382 tisíc turistů z 176 států. Oproti r. 2005 počet turistů se zvýšil na 12,7 % či na 43 tisíc osob. Nejvíce turistů přicestovalo z ČLR, RF, Korejské republiky, další místa zaujímají Japonsko, USA, SRN, Francie a další země. Mongolská vláda považuje cestovní ruch za jednu z priorit rozvoje ekonomiky. V posledních letech představují příjmy z cestovního ruchu významnou část (12 %) HDP a v roce 2006 tento sektor zaznamenal 6,9 % nárůst oproti r. 2005.

Mongolsko je atraktivní nově objevenou destinací, úroveň služeb je sice průměrná, ale vláda podporuje agentury a programy na rozvoj incomingového cestovního ruchu (např. Mongolian Tourism Board a program Discover Mongolia). Počet zahraničních turistů se bude v nejbližších letech velmi pravděpodobně zvyšovat. Vzhledem ke složitým podmínkám pro cestovatele převládá organizovaná turistika. Přesto vzrůstá zájem i o individuální turistiku. Nejnavštěvovanějšími místy jsou hlavní město Ulánbátar, přírodní rezervace Tereldž 100 km severovýchodně od Ulánbátaru, Char Chorin – staré hlavní město z dob Čingischána, poušť Gobi na jihu země a okolí jezera Chuvsgúl na severozápadě země.

Kromě ekoturistiky jsou v Mongolsku oblíbeny zájezdy pro rybáře, dále pak se rychle rozvíjí cykloturistika, rekreace spojená s využitím místního terénu vhodného pro rogala, deltaplány, jízdu na koni, velbloudu, jaku, léčba kumysem (především u pacientů s diagnózou TBC). Oblíbená je návštěva rodiště Čingischána, návštěva šamanských jeskyní, původních chovatelů sobů – Cátanů, návštěva rezervace koně Przewalského, prohlídka pozůstatků historických buddhistických klášterů.

2.6.5 Doprava a dopravní infrastruktura

Značná rozloha země a malá hustota obyvatelstva má za následek relativní nedostatek dopravních infrastruktur. V Mongolsku se nachází přes 11 000 km státních silnic, z toho je ale pouze 12 % asfaltovaných (pouze v okolí hlavního města a měst nad 10 000 obyvatel) a 12 % šterkových. V plánu je výstavba několika silnic, které by protínaly Mongolsko v horizontálním i vertikálním směru. Rozšířena a hlavně rozvětvená by měla být i železniční síť.

Rozvoj infrastruktury vzhledem k rozloze země patří mezi priority mongolské vlády. Do oblasti rozvoje infrastruktury směřuje převážná část zahraniční rozvojové pomoci. Přesto je infrastruktura stále slabinou mongolské ekonomiky. Nejdůležitějšími oblastmi infrastruktury vzhledem ke klimatickým a geografickým podmínkám jsou energetika a doprava.

Mongolská železniční síť má délku 1 815 km, téměř výhradně se jedná o železniční spojení Ruska a Číny. Nejdůležitější a nejdelší tratí je tzv. transmongolská magistrála, která odbočuje z transsibiřské magistrály v zabajkalském městě Ulan-Ude, na mongolské území vstupuje ve městě Suchbátar, vede přes Ulánbátar a mezi pohraničními městy Dzamyn Úd a Er-lian přechází na území ČLR. Odbočka z této tratě vede do třetího největšího města Erdenet. Druhou nejdelší tratí je spojnice města Čojbalsan na východě země s RF. Železniční doprava má nadpoloviční podíl na přepravě nákladů a obsluhuje téměř celý dovoz a vývoz zboží. Dynamicky se zvyšují zejména objemy tranzitní přepravy.

Letecká doprava obstarává zejména vnitrostátní a mezinárodní přepravu osob. V Ulánbátaru je 1 mezinárodní letiště „Čingischán“ a 19 vnitrostátních letišť. Z hlavního města existuje pravidelné letecké spojení do Moskvy, Irkutsku, Berlína, Pekingu, Soulu, Osaky a Tokia.

Nevelký potenciál vodní dopravy existuje v severních oblastech země, využívá se však jen minimálně. V současné době se k nákladní dopravě využívá jezero Chuvsgúl.

2.6.6 Energetika

Pokud jde o zásobování elektrickou energií, liší se zásadně situace v centrálním regionu a ve vzdálenějších venkovských oblastech. 40 % centrálního regionu a přes 50 % obyvatel je pokryto energií z tzv. Centrálního energetického systému, který je zásobován energií produkovanou v sedmi tepelných elektrárnách s instalovanou kapacitou 764 MW. Vedle Centrálního energetického systému existují dvě omezené sítě na západě a na východě země, pro většinu venkova a středisek okresů jsou ale dodávky elektřiny zajišťovány pouze dieselovými agregáty.

Naprostá většina elektrické a tepelné energie se vyrábí v tepelných elektrárnách, několik procent v dieselových agregátech. Celkový výkon všech stávajících elektráren je 1000 MW, z toho 810 MW připadá na tepelné elektrárny, 48 MW na dieselagregáty, 3,5 MW na vodní elektrárny a 3,2 MW na větrné elektrárny. Centrálně je elektrickou energií zásobováno 40 % území a 52 % obyvatelstva. Rozvodná síť je propojena s RF a ČLR, z RF se dováží malé množství elektrické energie. Přibližně 30 % vyrobené energie spotřebuje průmysl, komunální sektor 14 %, zemědělství necelé 1 %. Téměř 30 % dosahují ztráty v procesu přenosu a distribuce elektrické energie a zhruba 20 % tvoří spotřeba samotných výrobců elektrické energie. Ztráty v dodávkách tepla představují až 40 %. Vzhledem k rozlehlosti země a nízkému stupni osídlení jsou náklady na přenos energie velkým problémem.

Podíl výroby energie z vodních zdrojů je zanedbatelný. Tato oblast je perspektivní v širokém spektru od malých vodních elektráren až po větší vodní díla, problémem je však zamrzání vodních toků v zimním období. V r. 2006 byly dokončeny všechny potřebné dokumentační práce pro zahájení stavebních prací na stavbě vodní elektrárny na řece Egín ve středním Mongolsku (půjčka 300 mil. USD).

V zemi se zatím minimálně využívá zemní plyn a propan-butan, je však zájem o jeho širší využití. Vzhledem k charakteru osídlení a potřebám pasteveckých rodin se stále více uplatňuje využití solární a větrné energie. Jaderná energetika v zemi není využívána. Očekává se, že se Mongolsko od roku 2009 stane importérem elektřiny (v roce 2007 budou uvedeny do provozu 2 vodní elektrárny Durgun a Taišir).

2.6.7 Telekomunikace

V oblasti telekomunikací rychlého růstu dosahuje počet mobilních telefonů, který již převýšil počet pevných linek. Telekomunikační služby se vstupem nového třetího operátora Unitel na trh Mongolska zaznamenal 14 % nárůst oproti r. 2005. Budoucnost mají rovněž satelitní telefony a GPS. Nejen v hlavním městě je dostatečné množství levných internetových kaváren.

Do oblasti telekomunikací směřují zahraniční investice i zahraniční rozvojová pomoc především z ČLR, Korejské republiky a Japonska. [10]

3 Hospodářské vztahy České republiky a Mongolska

3.1 Historie vzájemných hospodářských vztahů

Spolupráce mezi oběma zeměmi začala již v roce 1950 navázáním diplomatických styků mezi Mongolskou lidovou republikou (MoLR) a Československou socialistickou republikou (ČSSR). 8. dubna 1957 byla mezi oběma státy uzavřena smlouva o přátelství a vzájemné spolupráci, ovšem vzájemná výměna zboží byla zahájena již v roce 1956, ale obrat vzájemných dodávek činil necelý 1 milion korun. V následujícím roce činila vzájemná hodnota již 23 milionů a v dalších letech do roku 1960 rychle rostla. Mezi lety 1960 až 1965 se hodnota držela na přibližně stejné úrovni s výjimkou roku 1964, kdy došlo k navýšení hodnoty vzájemného obchodu. Poté v letech 1966 až 1968 vývoz i dovoz poklesl. [5]

Následující tabulka pro názornost dokumentuje přehled vzájemných dodávek v letech 1956 až 1971. [4]

Tabulka 5: Vývoj zahraničního obchodu ČSSR – Mongolsko v letech 1956 - 1971 [mil. Kč]

Vývoj československo – mongolského zahraničního obchodu (v milionech Kč OP)				
Rok	Obrat	Vývoz	Dovoz	Bilance
1956	0,9	0,5	0,4	+0,1
1957	23,0	13,9	9,1	+4,8
1958	51,0	29,8	21,2	+8,6
1959	71,4	41,6	29,8	+11,8
1960	88,7	48,9	39,8	+9,1
1961	75,0	32,4	42,6	-10,2
1962	66,5	26,6	39,9	-13,3
1963	91,2	52,2	39,0	+13,2
1964	111,7	66,8	44,9	+21,9
1965	91,0	52,6	38,4	+14,2
1966	110,8	65,8	45,0	+20,8
1967	117,8	69,0	48,8	+20,2
1968	105,5	59,2	46,3	+12,9
1969	91,2	46,7	44,5	+2,2
1970	82,1	41,2	40,9	+0,3
1971	94,2	48,2	46,0	+2,2

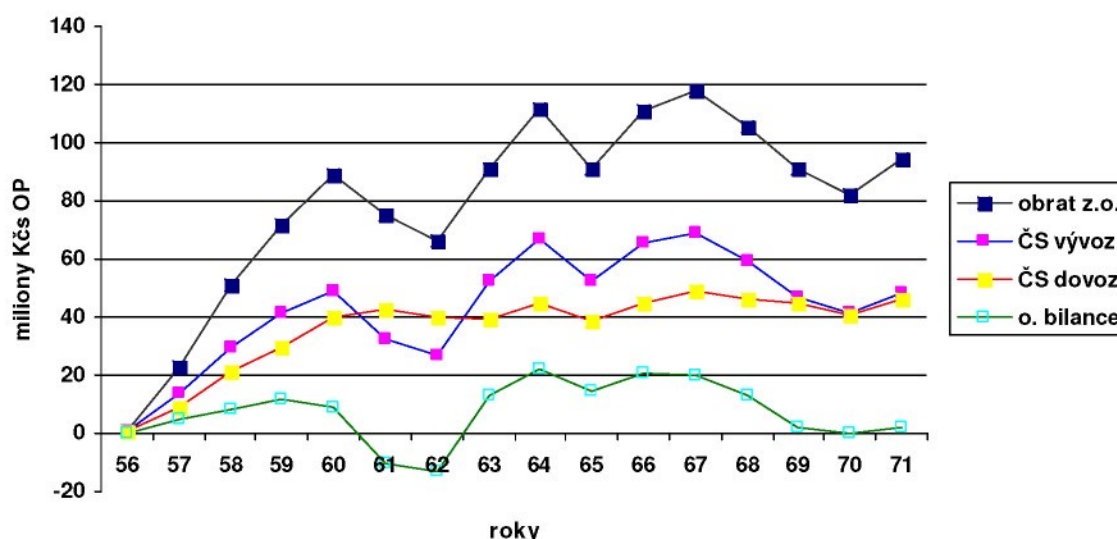
Zdroj: MPO a ČSÚ - <http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/obchodni-vztahy>

Protože vzájemné vztahy ČSSR a MoLR přerostly rámec dohodnutých vztahů z roku 1957, byla 18. června 1973 uzavřena mezi oběma státy nová smlouva o přátelství a spolupráci, jejíž těžiště bylo především v oblasti hospodářské a vědeckotechnické a bylo určeno především komplexním programem socialistické ekonomické integrace podle přijatého usnesení zasedání RVHP (Rady vzájemné hospodářské pomoci) v roce 1971.

Koncem šedesátých let 20. století výměna dosahovala 6 % mongolského zahraničního obchodu. V roce 1973 již ČSSR zaujala za SSSR druhé místo ve vzájemných dodávkách. Vývoz z ČSSR do MoLR byl většinou vyšší než dovoz, ovšem roky 1961 a 1962 byly

výjimkou. Většinou měl stoupající tendenci nebo se držel přibližně na stejné úrovni. Stejně tak byl stoupající vývoz z MoLR do ČSSR. Pro přehled jsou data seřazena do následujícího grafu.

**Obr. 2: Vývoj zahraničního obchodu ČSSR a MoLR
v letech 1956 - 1971**

Zdroj: MPO a ČSÚ - <http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/obchodni-vztahy>

Rozhodující postavení v českém vývozu do MoLR v letech 1956 až 1971 zaujímaly stroje a zařízení. V letech 1956 – 1960 představovalo toto zařízení až 50 % z celkového vývozu. Spolupráce mezi oběma zeměmi pokračovala i v následujících letech, a proto musely být vzájemné vztahy upravovány smlouvami, které včas reagovaly na společenské a ekonomické změny.

3.2 Vzájemný obchod se zbožím a službami

V tabulce 6, jejíž údaje jsou graficky znázorněny na obr. 3, jsou uvedena data o vývoji obchodní výměny ČR a Mongolska v letech 1993 – 2007.

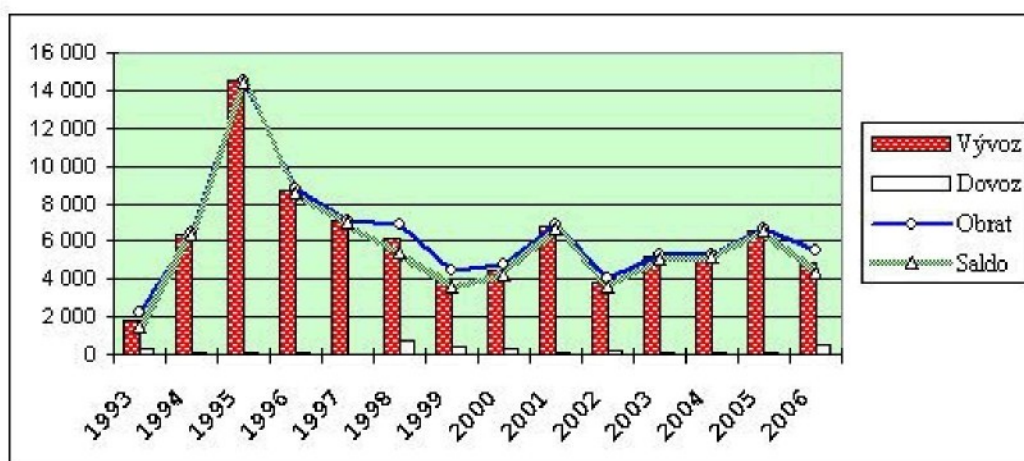
**Tabulka 6: Bilance vzájemné obchodní výměny ČR a Mongolska v letech 1993 - 2007
[tis. USD]**

	Vývoz	Umístění	Dovoz	Umístění	Obrat	Umístění	Saldo
1993	1 835	100.	347	108.	2 182	110.	1 488
1994	6 399	79.	57	139.	6 456	90.	6 342
1995	14 466	62.	72	145.	14 538	75.	14 394
1996	8 661	73.	91	147.	8 752	92.	8 570
1997	7 064	74.	27	157.	7 091	93.	7 037
1998	6 153	84.	747	110.	6 900	98.	5 406
1999	4 029	90.	432	123.	4 461	106.	3 597
2000	4 499	92.	294	125.	4 793	103.	4 205
2001	6 763	85.	118	140.	6 881	98.	6 645
2002	3 797	97.	186	138.	3 983	112.	3 611
2003	5 223	85.	91	148.	5 314	99.	5 132
2004	5 273	96.	56	164.	5 329	114.	5 217

2005	6 619	98.	70	169.	6 689	111.	6 549
2006	4 920	111.	597	142.	5 517	123.	4 323
2007-VIII	5 254	103.	92	160.	5 346	112.	5 162

Zdroj: MPO a ČSÚ - <http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/obchodni-vztahy>

**Obr. 3: Balance vzájemné obchodní výměny ČR a Mongolska
v letech 1993 - 2007 [tis. USD]**

Zdroj: MPO a ČSÚ – <http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/obchodni-vztahy>

ČR vyváží do Mongolska širokou paletu zboží, byť vzhledem k velikosti trhu je objem vývozu malý. Nejstabilnější položkou vývozu jsou cukrovinky, sušenky, potravinové přípravky, omáčky, kečupy apod. Vývoz piva se v posledních letech snižuje. Stabilně se zvyšuje vývoz stavebních materiálů a výrobků souvisejících se stavebnictvím (např. oken, hlavně vakuových, elektroinstalace, topných zařízení apod.). Tato skupina bude v nejbližších letech pravděpodobně tvořit největší podíl vývozu. V rámci rozvojové pomoci byla vyvezena zařízení pro zdravotnictví a potravinářské technologie, elektrárnu a drůbežárnu. Vyvážejí se i dopravní prostředky (ojeté autobusy). Z Mongolska byly dovezeny v malých objemech polodrahokamy a textilní výrobky.

Většinu vzájemného obchodu, který tvoří téměř výhradně český vývoz do Mongolska, obstarávají mongolské firmy. Ty se ve většině případů neobrací na ZÚ, protože informace a logistiku si zajišťují prostřednictvím svých spolupracovníků a příbuzných pobývajících ČR. Distribuční kanály jsou specifické, mnoho zboží, které je k dostání v kamenných obchodech, se zároveň prodává za nižší ceny na lokálních trzích.

Možnosti vývozu spotřebního zboží jsou omezeny velikostí trhu. Z 2,6 miliónu obyvatel více než polovina žije kočovným způsobem a za peníze si prakticky pořizuje jen některé základní potraviny. I u většiny městského obyvatelstva je kupní síla velice nízká. Výhodou naopak je minimální domácí výroba značné části potravin a téměř neexistující výroba spotřebního zboží. Exportní problémy může působit silná koruna, protože cena je ve většině obchodních případů hlavním faktorem. Mongolský spotřebitel je konzervativní, dá se předpokládat, že poptávka po některých druzích potravinářského zboží (pivo, sušenky a další pochutiny) bude stabilní. Silnou evropskou konkurencí v tomto sortimentu je zboží z Polska a Německa.

Tradičně dobré jméno mají dopravní prostředky. Vysoce ceněny jsou v mongolských podmínkách autobusy Karosa. Po dodávce 40 nových městských autobusů Karosa v roce

1996 z prostředků Světové banky se již nové autobusy nedovezly, stále se však individuálně dovážejí ojeté autobusy, konkurují jim však jihokorejské, japonské a čínské autobusy, které se dodávají jako rozvojová pomoc či za zvýhodněných komerčních podmínek.

V Mongolsku jsou známé i osobní automobily Škoda. Škoda Auto a.s. nemá v zemi zastoupení. Mongolská firma Bodi Automotive v roce 2001 dovezla necelou třicítku automobilů Škoda, které se však vzhledem k poměrně vysoké ceně prodávaly špatně. Další automobily Škoda byly dováženy pouze po jednotlivých kusech soukromými zájemci. Z evropských značek má v Mongolsku oficiální zastoupení a nové vozy prodává pouze Mercedes.

Obchodní obrát se v posledních 10 letech pohybuje okolo 6 mil. USD, což neodpovídá úrovni našich vztahů. Zájmem ČR je zvýšit vzájemnou výměnu zboží, podle názoru české strany jsou pro to vytvořeny veškeré podmínky. Mezi ČR a Mongolskem existuje poměrně kvalitní smluvní základna. Pro rozvoj obchodu, podnikatelskou činnost a uplatnění českých investic je přínosem podepsaná smlouva o zamezení dvojího zdanění, smlouva o ochraně investic a v roce 2005 podepsaná Dohoda o hospodářské spolupráci mezi vládou ČR a vládou Mongolska.

3.3 České investice v Mongolsku

Za posledních 15 let zainvestovaly české firmy mongolskou ekonomiku 4,192 mil. USD. Co do objemu investic náleží ČR v rámci zemí EU 7. místo za Itálií, Portugalskem, Německem, Belgií, Nizozemskem a Luxemburgem.⁷ V zemi nepůsobí mnoho stálých zástupců českých firem. Některé firmy mají mongolské zástupce nebo jejich čeští zástupci do Mongolska dojíždějí. Vzhledem k poměrně složitým podmínkám na mongolském trhu obstarávají většinu vzájemného obchodu mongolské subjekty. České firmy v Mongolsku působí zejména v oblasti vyšších forem ekonomických aktivit.

Největší a nejúspěšnější firmou působící ve vzájemném obchodu je podnik Altan Taria, který provozuje největší mlýn v Mongolsku. Ve mlýně se v posledních letech postupně provádí rekonstrukce zařízení české výroby. Dceřinou společností firmy je Altan Taria Sky Apartments, působící v oblasti stavebnictví. V současné době staví druhý bytový komplex špičkové kvality. Ve stavebnictví působí i společný podnik L&N Technology a česká firma EuroSound. V oblasti turistiky zaměřené na sportovní rybolov působí společná firma Ingol Zlín. Společný podnik na provádění zemních vrtných prací založila firma Vodní zdroje, a.s. Praha. Obchodem a dodávkami zařízení pro potravinářský průmysl se zabývá česká společnost AlphaCon.

V ČR má zastoupení několik mongolských firem, například Túšin, zabývající se nákladní dopravou, a Nemech Tour podnikající v cestovním ruchu.

Mongolské organizace a instituce poměrně často projevují zájem o vyhledání českých partnerů pro společné podnikání v Mongolsku, úspěšně realizovaných případů je však zatím poměrně málo. Velvyslanectví vyřizuje dotazy českých firem ohledně možnosti prodeje zboží či nabídky dodávek zařízení z ČR a zprostředkuje jim vzájemné kontakty.

⁷ Podle údajů Státní agentury pro podporu zahraničních investic a zahraničního obchodu Mongolska, <http://www.investmongolia.com>.

3.4 Zahraniční rozvojová spolupráce ČR (ČSSR) - Mongolsko

Intenzivní politické, hospodářské a kulturní vztahy mezi Československem a Mongolskem byly rozvíjeny v období po druhé světové válce, zejména pak po navázání diplomatických styků v roce 1950. Integrální součástí vztahů mezi Československem a Mongolskem byla i rozvojová spolupráce. Československo se v této oblasti zaměřilo mj. na výstavbu průmyslových závodů (zpracování kůží, cementárna) a sociální infrastruktury (nemocnice).

Významnou oblastí spolupráce byly také geologické průzkumy, mezi výsledky spolupráce patřil např. objev největšího aktuálně těženého mongolského naleziště mědi v lokalitě Erdenet. Důležitou součástí rozvojové spolupráce představovalo i poskytování stipendií ke studiu na vysokých školách. Studium mongolských občanů na československých vysokých školách, stejně tak jako stáže mongolských pracovníků v československých závodech měly za následek skutečnost, že Mongolsko patří mezi země s velmi početnou skupinou občanů hovořících českým jazykem⁸.

Rozvojová spolupráce mezi ČR a Mongolskem byla obnovena ve druhé polovině 90. let, realizovány byly projekty v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zemědělství a Ministerstva práce a sociálních věcí. Vedle projektů ZRS byla mongolským občanům nadále poskytována stipendia ke studiu na českých vysokých školách. Mongolsko je tradičním příjemcem zahraniční rozvojové pomoci ČR. V roce 2003 se stalo (spolu s Vietnamem a Afghánistánem) teritoriální prioritou ZRS ČR v Asii a zařadilo se k vůbec největším příjemcům ZRS ČR.

Zásady zahraniční rozvojové spolupráce, schválené usnesením vlády ČR ze dne 31. března 2004 č. 302, stanovily za nosnou součást zahraniční rozvojové spolupráce ČR programy spolupráce s prioritními zeměmi s cílem přispět k uplatňování principů partnerství, efektivnosti a transparentnosti. Mezi hlavní cíle české ZRS patří snížení chudoby, ekonomicko-průmyslový rozvoj, postupná integrace partnerských zemí do světové ekonomiky, rozvoj zemědělství, rozvoj a upevnění demokracie, lidských práv a řádné správy věcí veřejných, zavedení právních principů, řízení migrace, udržitelný rozvoj s důrazem na jeho environmentální složku a postkonfliktní obnova. Zahraniční rozvojová spolupráce ČR vychází z principů partnerství (ZRS musí být vedena poptávkou po pomoci ze strany příjemce, nikoliv nabídkou poskytovatele), efektivnosti a transparentnosti. ZRS odráží zájmy a potřeby ČR a napomáhá intenzifikaci politických a hospodářských vztahů mezi partnerskými zeměmi a ČR. Poskytování ZRS je v souladu s bezpečnostními zájmy ČR.

Vláda ČR definovala Mongolsko jako jednu z prioritních zemí pro dlouhodobou rozvojovou spolupráci, a to především z následujících důvodů:

- vysoká potřeba rozvojové spolupráce,
- mimořádně silná tradice rozvojové spolupráce s ČR/Československem,
- potenciál vedlejších přínosů rozvojové spolupráce (rozvoj vzájemně výhodných hospodářských vztahů).

ČR se v rámci své rozvojové spolupráce s Mongolskem zaměřuje na sektor ekonomicko-průmyslového rozvoje, sektor životního prostředí, sektor zemědělství a rozvoje venkova a na sektor práce a sociálních věcí. Geograficky se bude spolupráce zaměřovat na Centrální region.

⁸ V ČR/Československu studovalo nebo se účastnilo stáží a kurzů 20–30 tis. mongolských občanů, vedle nich si český jazyk často osvojili i jejich rodinní příslušníci.

Indikativní přehled oblastí pro rozvojové intervence v sektoru ekonomicko-průmyslového rozvoje zahrnuje:

- podporu zpracování produktů živočišné výroby,
- budování kapacit pro automatizaci a moderní řízení průmyslu,
- budování kapacit pro inspekci a certifikaci vývozu a dovozu,
- vybavení a rekonstrukci zdravotních zařízení,
- spolupráci v oblasti vodohospodářství s důrazem na řešení problematiky odpadních vod.

Indikativní přehled oblastí pro rozvojové intervence v sektoru životního prostředí zahrnuje:

- spolupráci v oblasti hydrogeologie,
- spolupráci v oblasti řešení ekologických zátěží a při zavádění a tvorbě ekologických norem,
- spolupráci při řešení odpadového hospodářství.

Indikativní přehled oblastí pro rozvojové intervence v sektoru zemědělství a rozvoje venkova zahrnuje:

- podporu diverzifikace zemědělské produkce zaváděním pěstování nových plodin,
- podporu zalesňování,
- podporu intenzifikace chovu drůbeže.

Snižování nezaměstnanosti jako příčiny chudoby obyvatelstva, stejně tak jako sociální pomoc nejzranitelnějším vrstvám obyvatelstva představují prioritu mongolské vlády. Vzhledem k dosavadní spolupráci a komparativní výhodě vyplývající z transformační zkušenosti bude ČR spolupracovat s Mongolskem v sektoru práce a sociálních věcí. Indikativní přehled oblastí pro rozvojové intervence v sektoru práce a sociálních věcí zahrnuje:

- podporu rozvoje sociálních služeb,
- modernizaci služeb zaměstnanosti.

Vysoký potenciál pro rozvoj vzájemně výhodných ekonomických vztahů souvisí s dobrým jménem českých výrobků na trhu, což je jistým dědictvím z období, kdy Československo bylo druhým největším obchodním partnerem Mongolska. Významným faktorem posilujícím potenciál rozvoje vzájemně výhodných ekonomických vztahů je relativně silný hospodářský růst Mongolska v posledním období, který souvisí s vývojem cen nerostných surovin na světových komoditních trzích a zahájením těžby v nových lokalitách. Většina projektů nabízí a nabízí různé formy návazných komerčních aktivit, i když v mongolských podmínkách (nedostatek státních financí, slabá poptávka po službách a zboží) lze při snaze o jejich realizaci očekávat potíže. V mnohém však záleží na českých firmách, které podle našich zkušeností nevyvíjejí tímto směrem dostatečnou aktivitu a omezují se pouze na získání projektu ZRP.

3.5 Potenciál rozvoje obchodních vztahů ČR - Mongolsko

Mongolsko je po stránce průmyslového strojírenství vybaveno především zařízením vyrobeným v bývalém SSSR, nebo ostatních zemích RVHP. Jedná se tedy o vybavení většinou již technicky zastaralá. Pro zařízení nová, technicky vysoce sofistikovaná, nedisponuje Mongolsko dostatečným množstvím náležitě kvalifikovaných odborníků. Naskýtá se tak možnost na přechodné období nabídnout zařízení repasované, pro která již v ČR (z nejrůznějších důvodů - konkurzní řízení, zánik některých oborů, atd.) není uplatnění, ale v Mongolsku by mohla ještě řadu let úspěšně pracovat.

Mongolsko má zájem i o českou účast na větších infrastrukturních projektech, zejména v oblasti energetiky. Problémem těchto projektů je však jejich financování, na které mongolská strana nemá zdroje. Vzhledem k problematické návratnosti investic je složité i financování z mezinárodních zdrojů

V kontextu s výše uvedeným je však nanejvýš nezbytné upřesnit, že Mongolsko vyhledává projekty a zahraniční investice připravené tak zvané „na klíč“, to znamená, že nabízený projekt je zajištěn nejen po stránce finanční, ale i vyškolení odborníků, či obslužného personálu, s návazností na pomoc při zahájení výroby a následně i při prodeji vzniklých produktů či výrobků a stejně tak i způsob a kalendář pro úhradu vzniklé investice. Často jsou dnes poptávány operace BOT, nebo poptávky po investicích pro zahájení výroby nového produktu, které by byly hrazeny pozdější výrobou a z ní vzešlými zisky. Podobné aktivity ovšem ve zdejších, ještě ne zcela saturovaném prostředí, nelze bez náležitého zajištění doporučit. Naopak pojištění všech vývozů, jako i investic do Mongolska by mělo být samozřejmostí.

Mimo výše uvedené přetrvávající priority Mongolska, se objevují i možnosti nové. Odchod sovětských vojenských jednotek z území státu znamenal mnohdy i převzetí ohromných areálů, z nich využitelných bylo jen zlomek. Ostatní chátraly, nebo byly rozebrány místním obyvatelstvem na tolik potřebné stavebniny. Nyní je potřeba tyto prostory dekontaminovat a rekultivovat. Přičemž české zkušenosti jsou v této oblasti dostatečně široké.

Vzhledem k minimálním průmyslovým kapacitám jsou perspektivní investice do proexportně orientovaných výrob. Zajímavá je zejména blízkost dynamicky se rozvíjejícího čínského trhu, který odebírá více než 40 % mongolského vývozu.

Pro český vývoj vytváří nové možnosti komerční návaznost projektů rozvojové spolupráce. V perspektivě let 2006-2010 se rozvojová spolupráce mezi ČR a Mongolskem bude orientovat především na následující oblasti:

1. Sektor ekonomicko-průmyslového rozvoje (podpora zpracování produktů živočišné výroby, budování kapacit pro automatizaci a moderní řízení průmyslu, budování kapacit pro inspekci a certifikaci vývozů a dovozů, vybavení a rekonstrukce zdravotních zařízení, vodohospodářství s důrazem na řešení problematiky odpadních vod)
2. Sektor životního prostředí (hydrogeologie, řešení ekologických zátěží, odpadové hospodářství)
3. Sektor zemědělství a rozvoje venkova (diverzifikace zemědělské produkce zaváděním pěstování nových plodin, podpora zalesňování, intenzifikace chovu drůbeže).

I nadále jsou předpoklady pokračování vývozu tradičních komodit, jakými jsou potraviny (zejména cukrovinky, ovocné džusy a pivo) s dlouhou dobou trvanlivosti, strojírenská zařízení, kotle, dopravní prostředky. Vzhledem k rozvoji stavebnictví se ještě více může uplatnit široké spektrum zboží související s touto oblastí. Zde jsou rovněž možnosti pro investice do výroby v Mongolsku. Komparativně nízké mzdy, přítomnost kvalifikovaných dělnických profesí a přehledné právní prostředí umožňují českým firmám uvažovat o přenesení různých výrob do Mongolska s cílem exportu výrobků na čínský a ruský trh.

Pozitivním předpokladem pro dovoz českého zboží je především setrvačnost kladného hodnocení řady českých (československých) výrobků. Pozitivem je rovněž poměrně dobrá vzájemná znalost prostředí v obou zemích a existence zavedených toků zboží. Země má

minimální průmyslovou výrobu, proto je závislá na dovozech. Negativem jsou omezené možnosti mongolského trhu (malá kupní síla) a jeho nízký standard.

Problémem je rovněž doprava zboží do Mongolska. Vzhledem k malému počtu obyvatel a velké rozloze země je jedinou koncentrovanou oblastí s rozvinutým tržním prostředím hlavní město. Doprava zboží do Mongolska trvá z ČR vlakem přes Rusko minimálně 30 dnů, obvykle však i déle. Obchodní síť v zemi je málo rozvinutá.

Pro běžného mongolského spotřebitele je klíčová cena zboží. V širokém sortimentu spotřebního zboží se prosazuje zejména dovoz z ČLR a v menší míře z RF. V posledních letech roste vliv reklamy. Nové druhy zboží se prakticky bez reklamy neobejdou. Největší účinek má reklama v televizi, tisku a rozhlasu. V hlavním městě vzrůstá využívání velkoplošných billboardů.

ZÚ Ulánbátar nezaznamenal dosud případy falzifikací výrobků zahraničních společností či porušování autorských práv v Mongolsku na rozdíl od ostatních zemí tohoto regionu. V Mongolsku je úřad kontroly autorských práv, který monitoruje otázku dodržování autorských práv. [9]

3.5.1 Energetika

Vzhledem k drsnému klimatu je perspektivní oblastí energetika ve všech fázích (i vzhledem k investičním pobídkám mongolské vlády). Rozloha Mongolska neumožňuje výstavbu energetických dálkovodů, neboť právě z důvodů extrémních klimatických podmínek vznikají velké přenosové ztráty. Jako daleko optimálnější se jeví možnost výstavby (alespoň v těch regionech, kterým to hydrogeologická situace dovoluje) malé vodní elektrárny.

V posledních letech vláda prosazuje myšlenku o rozvoje hydroenergetiky. Bylo rozpracováno několik projektů, problém je však opět v oblasti financování.

3.5.2 Zařízení pro potravinářský průmysl

Poptávka je rovněž po zařízeních pro potravinářský průmysl. Mongolské subjekty uvažují o stavbě několika pekáren, výroben masných výrobků a technologických linek na zpracování mléka. Trh je již poměrně nasycen v oblasti výroby alkoholu (lihovary, pivovary).

3.5.3 Dopravní prostředky

Neuspokojivá situace je v oblasti městské hromadné dopravy, a to zvláště v hlavním městě Ulánbátaru, kde je zastaralý vozový park značně provenienčně roztržštěn a je jen otázkou času, kdy magistrát města, popř. Ministerstvo dopravy začne situaci řešit modernizací a unifikací. Ve prospěch českých exportérů by mohl hovořit i přetrvávající velký zájem o české dopravní prostředky, zejména autobusy Karosa

Perspektivním odvětvím je letecká doprava. Státní letecký dopravce MIAT disponuje zastaralým leteckým parkem, který v nejbližších několika letech doslouží. Nabízí se zejména možnost dodat menší stroje pro vnitrostátní charterové lety a vnitřní linky. MIAT má v současnosti zahraniční management, ovšem vnitrostátní linky jsou dotovány mezinárodními spoji.

V malém množství, vzhledem k velikosti trhu však poměrně významném, se mohou uplatnit i automobily Škoda.

3.5.4 Těžební průmysl a vodohospodářství

Díky široké škále mongolského nerostného bohatství se nabízejí možnosti v oblasti těžarství, ale i následné rekultivace vytěžených oblastí.

Značný potenciál v Mongolsku skýtá oblast těžby nerostných surovin, zejména mědi, zlata a molybdenu. Mongolská vláda nabízí opci pro získání licence na těžbu firmám, které provedou geologický průzkum a zajistí návaznou těžbu. Komparativní výhodou jsou zkušenosti českých odborníků z práce v Mongolsku, nevýhodou obsazení klíčových nalezišť zahraničními firmami zejména z Kanady a Ruska a kapitálová náročnost těžby na nových nalezištích. Nelze vyloučit možnost zapojení českých firem jako subdodavatelů pro rozvíjející se projekty zahraničních těžařských firem. V oblasti těžby nerostů v Mongolsku vzniká poměrně silná konkurence firem z vyspělých zemí a směřuje do ní naprostá většina zahraničních investic. Pro Mongolsko je tato oblast prioritní z pohledu zájmu o vstup zahraničního kapitálu.

Nekontrolovaná migrace rurálního obyvatelstva do městských aglomerací, vede ke stále se zvyšující spotřebě vody, ale také k velké zátěži ve smyslu ekologickém. I potřeba výstavby nových vodních zdrojů a čističek, bude bezesporu patřit k mongolským prioritám několika nejbližších let.

3.5.5 Stavebnictví

Vzhledem k velmi špatnému stavu bytového fondu i veřejných a průmyslových staveb lze v příštích letech očekávat další rozvoj stavebnictví. Poptávka po kvalitnějších bytových i kancelářských prostorech je vysoká. V této oblasti má české zboží a práce poměrně výrazný podíl na zdejším trhu, dováží se např. vakuová okna, barvy, sanitární technika, elektromateriály, teplovodní radiátory a další. Na některé speciální práce do Mongolska dojíždějí čeští řemeslníci.

3.5.6 Cestovní ruch a služby

Cestovní ruch se začal v Mongolsku rozvíjet koncem 50. let, přičemž jsou využívány pouze střediska kolem Ulánbátaru /Tereldž/, v Gobi a klášter Erdene-Dzú. Od 90. let vznikly nové turistické trasy na území Chentijského, Chovdského, Uvského, Bajanulgijského, Chuvsgulského, Centrálního a Suchebátarského kraje.

V Mongolsku existuje mnoho cestovních kanceláří a turistických středisek. V posledních letech příjmy z turismu flexibilně stoupají a v roce 2005 tvořily 12 % HDP. Pro podporu turistického sektoru vláda Mongolska vyhlásila roky 2004 a 2005 jako období návštěvy Mongolska či Year of Visit Mongolia. Rok 2006 je vyhlášen rokem „Objevení Mongolska“ či „Discover Mongolia“ a celý rok probíhají oslavy 800. výročí založení jednotného mongolského státu.

Největší cestovní kancelář se jmenuje **DŽÚLČIN**. Tato CK byla založena v roce 1954 a v r. 1991 privatizována, má v dispozici dva hotely s čtyřmi hvězdičkami /Khan Palace a Palace/ v Ulánbátaru a několik turistických středisek.

Dalšími cestovními kancelářemi jsou:

NEW JUULCHIN TOURS - exotické trasy do starého hlavního města Charchorin, k nejčistšímu jezeru světa Chuvsgúl, do pouště Gobi a city-tours v Ulánbátaru a okolí.
TERELDŽ-DŽÚLČIN - hlavní turistický komplex se nachází 80 km od Ulánbátaru s hotelem pro 120 lidí, s jurtami pro hosty, restaurací, obchodem, barem. Společnost organizuje 3 až 7 denní zájezdy po Mongolsku, rybolov, lety do pouště Gobi.

NATURE TOURS - exkluzivní a tradiční trasy po nedotčené mongolské přírodě. Nabízí návštěvu hory Chogno Chán, 290 km západně od hlavního města, kde se v jednom místě střetává step, poušť a les.

Kromě ekoturistiky jsou v Mongolsku oblíbeny zájezdy pro rybáře. Mongolsko je téměř panenskou zemí, obdařenou nepředstavitelně krásnou přírodou. Země má ryby pouze ze sladkovodních jezer a řek, celkem 76 druhů, 36 rodů. O rybolov je zájem ze strany zahraničních turistů, především Francouzů a Němců. V ČR organizované rybářské zájezdy do Mongolska organizují cestovní kanceláře INGOL, s.r.o. jež má v Ulánbátaru své zastoupení, nová firma AGENTURA FOUR, s.r.o. a NEMEKH TOUR, s. r. o.

Nejpopulárnější místa pro rybolov jsou v okolí Ulánbátaru na řece Túl, v okolí města Baganúr na řece Cherulen, v okolí Darchanu na řece Orchon a Jeró, v okolí města Erdenet na řece Selenge a Orchon, v okolí Čojbalsanu na řece Cherulen. Na území jednotlivých krajů určují místa a poplatky pro rybolov nebo lov místní úřady. Rybářská sezóna je oficiálně povolena do 15. září.

Kromě tradičních druhů turistiky se rychle rozvíjí cykloturistika, rekreace spojená s využitím místního terénu vhodného pro rogalu, deltaplány, jízdu na koni, velbloudu, jakovi, léčba kumysem /TBC/. Oblíbená je návštěva rodiště Čingischána, návštěva šamanských jeskyní, původních chovatelů sobů - Cátanů, návštěva rezervace koně Przewalského, prohlídka pozůstatků historických buddhistických klášterů.

Do přírodních rezervací Bogd chán úl (vedle Ulánbátaru) a Chan Chentí umožněn vstup za poplatek 3000 tugriku (MNT).

V Ulánbátaru je možné se stravovat přímo ve městě v některé z mnoha restaurací (čínské, korejské, japonské, anglické, italské, indické, mexické, ruské, německé aj.).

Ubytování v Mongolsku je velmi rozdílné. V hotelu Čingischán je nocleh pro 1 osobu za 150,- USD, v menších hotelích se cena pohybuje od 40 - 90 USD za lůžko a noc. Tyto hotely jsou na slušné úrovni. Cestujete-li mimo Ulánbátar, je ubytování na venkově podstatně levnější, v krajských nebo okresních městech je možné se ubytovat v hotelu, který lze spíše považovat za hostel. Ceny se pohybují od 10 do 30 USD. Mezi turisty jsou oblíbené jurtové tábory a turistické základny zřizované různými cestovními kancelářemi.

V Mongolsku, ale především v Ulánbátaru, je mnoho obchodů s různým zbožím, které je většinou dovezeno z Číny, Ruska, České republiky, Polska, Německa, Maďarska, Koreje, Japonska a dalších zemí. Největší obchodní dům Ich delgúr je v centru města na hlavní ulici Enchtajvny gudamž. Mezi nejživější ulice s obchody patří kromě této ulice ještě obchody na nových sídlištích, na ulici Urtcagán, Seul gudamž a další. Největší potravinovou tržnicí je MERKURIJ ze západní strany budovy cirkusu. Blízko od ní byl nedávno otevřen supermarket TUUSHIG. Centrální obchodní dům Ich delgúr se nachází v centru Ulánbátaru na hlavní ulici Enchtajvny gudamž. Je zde zaručena standardní kvalita zboží. V poslední době se objevilo mnoho soukromých podnikatelů, kteří potraviny, zvláště pak limonády a jiné nápoje, vyrábějí podomácku. Zde kvalitu nelze zaručit. Mimo hlavní město může být výběr zboží velmi

omezený a podmínky prodeje často vysoce nehygienické. V mongolských obchodech je možné nakoupit některé české potraviny (např. cukrovinky, dětskou výživu, pivo, nealko/ovocné šťávy).

Oblíbená jsou muzea a architektonické památky v Ulánbátaru: Muzeum dějin přírody, Muzeum národních dějin, chrámové muzeum Čojdžin lámy, Muzeum Bogdchánův palác, Muzeum dějin náboženství, Muzeum výtvarného umění, Muzeum loveckých trofejí, ústřední výstaviště, klášter Gandantegčínlen, klášter Daščojlin, chrám Geser, Činvan Chanddordžova rezidence.

Pro turisty bývá vždy zajímavé folklórní představení Souboru písní a tanců v Národním akademickém činoherním divadle nebo v Akademickém divadle klasického umění. Zde je možné zhlédnout národní tance, poslechnout si hrdelní zpěv a "táhlé" písně za doprovodu národních nástrojů. Velký ohlas má představení hadích žen. [1,10]

3.5.7 Podmínky zaměstnávání cizinců v ČR

Podmínky zaměstnávání cizinců v ČR jsou stanoveny zákonem o zaměstnanosti, podle kterého cizinci nebo osoby bez státní příslušnosti mohou být zaměstnání na území ČR za předpokladu, že jim bylo uděleno povolení k zaměstnání a povolení k pobytu. O povolení získávat zaměstnance ze zahraničí a o povolení k zaměstnání cizince rozhoduje vždy úřad práce, v jehož územní působnosti bude zaměstnání vykonáno. Vydání povolení zaměstnavateli k získání zaměstnanců ze zahraničí i udělení povolení k zaměstnání cizinci podléhá správnímu poplatku.

Možnost získávat zaměstnance ze zahraničí je určena zákonem stanovenou podmínkou, že cizince lze získávat pouze na pracovní místo, které je zaměstnavatelem nahlášeno na úřadu práce jako volné, a na které nelze přijmout občana ČR, zejména uchazeče o zaměstnání.

Předpokladem pro udělení povolení získávat zaměstnance ze zahraničí je, že zaměstnavatel nabídne cizinci tytéž pracovní a mzdové podmínky obvyklé u občana ČR ve stejném pracovním zařazení podle platných právních předpisů, případně v souladu s kolektivními smlouvami nebo rasovními smlouvami, a že bude cizinec sociálně a zdravotně pojištěn.

K žádosti o povolení získávat zaměstnance ze zahraničí předloží zaměstnavatel úředně otevřenou kopii těchto dokladů: výpis z obchodního rejstříku, živnostenské oprávnění nebo jiné potvrzení statusu organizace.

Za tímto účelem si úřad práce vyžádá od zaměstnavatele návrh pracovní smlouvy, který vedle údajů vyplývajících ze Zákoníku práce⁹ bude rovněž obsahovat:

- dobu předpokládaného výkonu práce
- výši hrubé mzdy za vykonanou práci
- adresu ubytování a způsob jeho úhrady
- způsob zajištění finančních prostředků na cestu do státu trvalého pobytu při ukončení pracovního poměru (včetně předčasného)

⁹ tj. druh práce, na kterou e zaměstnanec přijímán, místo výkonu práce a den nástupu do práce.

- úředně otevřené potvrzení o poskytnutí ubytování na předpokládanou dobu zaměstnání

Jestliže zaměstnavatel obdrží od úřadu práce povolení získávat zaměstnance ze zahraničí, může cizince zaměstnávat pouze za předpokladu, že mají platné povolení k zaměstnání od úřadu práce podle místa výkonu práce, platné povolení k pobytu za účelem zaměstnání, písemně uzavřenou pracovní smlouvu na dobu, která je v souladu s dobou uvedenou úřadem práce na rozhodnutí o povolení k zaměstnání cizince a za předpokladu, že je zaměstnavatel přihlásil k platbě dávek sociálního a zdravotního pojištění.

Povolení k zaměstnání se cizincům vydává na dobu určitou, maximálně však na dobu jednoho roku. Cizinec může o povolení k zaměstnání žádat opakovaně. Povolení k zaměstnání je nepřenosné a je platné pouze pro zaměstnání u zaměstnavatele, který je uveden v rozhodnutí. Týká se i druhu zaměstnání a místa výkonu práce. Má-li dojít v době před ukončením platnosti povolení k zaměstnání ke změně některých podmínek uvedených v tomto povolení, cizinec musí požádat místně příslušný úřad práce o vydání nového povolení k zaměstnání. [13]

3.6 Podnikatelské prostředí v Mongolsku

3.6.1 Založení podniku v Mongolsku

Mongolsko má relativně transparentní a nekomplikovaný proces registrace podniku. Pro společné podniky i jednotlivého podnikatele celý proces začíná v Agentuře pro zahraniční investice a obchod (FIFTA – Foreign Investment and Foreign Trade Agency). FIFTA samostatně schvaluje každý podnik s kapitálovou investicí a nediskriminuje podle výše investované částky. Pro společné podniky je nutné vyplnit přihlášku a smlouvu o založení společného podniku. Společnost, kterou vlastní 100 % zahraniční subjekt, přidává informaci o svých aktivitách a žádost. Poplatek za osvědčení o způsobilosti u FIFTA činí 12 USD. Společný podnik musí zaregistrovat své obchodní jméno u Registračního úřadu Státního daňového úřadu, který kontroluje, aby nevznikly dvě společnosti téhož jména.

K tomu, aby vznikla nová právnická osoba, je zapotřebí konečného schválení Státního daňového úřadu. Úřad registruje právnické osoby a registraci publikuje. Daňový úřad vybírá 10 dolarový poplatek a požaduje následující dokumenty:

- dohodu a stanovy podepsané všemi zúčastněnými stranami;
- osvědčení o způsobilosti od FIFTA;
- notářsky ověřenou bilanci, která zobrazuje hodnotu vloženého jmění všech partnerů;
- čísla účtů v místních bankách v MNT a směnitelných měnách, které bude společnost užívat;
- kopii pasu zástupce zahraničního partnera;
- osvědčení o kapitálu, kterým společnost disponuje v mateřské zemi;
- osvědčení místní administrace z místa v Mongolsku, kde bude společnost umístěna.

Žadatelé mohou být požádáni o dodání dalších dokumentů anebo zaplacení dodatečných poplatků případ od případu. Podmínky zřízení společného podniku se dále řídí Řádem založení, registrace a likvidace hospodářských jednotek se zahraničními investicemi, který je k dispozici na Ministerstvu průmyslu a obchodu Mongolska. Tato hospodářská jednotka je povinná podle předepsaných formulářů vytvořit své stanovy a dohodu o založení (týká se HJ, kdy zahraniční investor otevírá novou HJ nebo pobočku se 100 % cizí investicí a HJ, ve které

jsou investory cizí i mongolský subjekt současně, tj. společný podnik, nebo HJ s přímými investicemi).

Pracovní doba v úřadech je ve všední dny 9,00 - 18,00 hod., oběd 13,00 - 14,00 hod., o sobotách, nedělích a svátcích je volno, obchody jsou však otevřeny, některé denně 24 hodin.

3.6.2 Zřízení zastoupení zahraničního podniku v Mongolsku

Zřízení zastoupení zahraniční společnosti v Mongolsku se řídí usnesením vlády z roku 1991, které upravuje otvírání a činnost zastoupení zahraničních společností, bank a jiných obchodních organizací. Povolení ke zřízení cizího zastoupení vydává Státní daňový úřad a prvotní povolení je platné tři roky. Za povolení se platí 700 USD, přičemž 500 USD náleží Státnímu daňovému úřadu a 200 USD FIFTA. Povolení je nutné prodlužovat vždy o dva roky, za každé prodloužení se platí 300 USD. Doklady potřebné při zřizování kanceláře jsou:

- písemná žádost, ve které jsou uvedeny cíle, mongolští partneři a perspektivní plány;
- informace o organizaci podniku a jeho stanovy;
- bankovní garance;
- ověřená kopie povolení o zřízení, jestliže je takové povolení vyžadováno zemí, v níž je organizace zaregistrována;
- popis činnosti zastoupení, jeho struktura, počet pracovníků, jejich práva a povinnosti.

Povolení otevřít zastoupení se vydává během 10 dnů ode dne podání žádosti. Obsahuje adresu zastoupení, úkoly, podmínky a termíny činnosti. Několik zahraničních organizací může mít jedno společné zastoupení. Zastoupení realizuje svou činnost pod vedením své hlavní organizace a v rámci mongolských zákonů.

Zastoupení nemá právo na mongolském území provádět ziskovou hospodářskou činnost, ale má právo získat prostory a jiné služby na základě kontraktů s odpovídajícími organizacemi a občany. Dále má právo najímat mongolské občany v souladu s mongolskými zákony a je povinno informovat kompetentní mongolské instituce o své činnosti.

3.6.3 Veřejné zakázky v Mongolsku

Režim zadávání veřejných zakázek odpovídá mezinárodní praxi. Veřejné zakázky jsou zpravidla vyhlašovány v hromadných sdělovacích prostředcích a za dané výběrové řízení odpovídá vyhlašovatel soutěže. Vzhledem k tomu, že realizace projektů, na které jsou výběrová řízení vypisována, se uskutečňuje z prostředků donorských zemí či mezinárodních finančních organizací, mají značný vliv na výsledek právě poskytovatelé finančních zdrojů. V mongolských podmínkách může zájemce jen velmi těžko vyhrát výběrové řízení bez lobování a zákulisních jednání.

Vzhledem ke značnému podílu projektů financovaných Asijskou rozvojovou bankou, jíž ČR není členem, musejí české firmy hledat jiné způsoby proniknutí na mongolský trh.

3.6.4 Investiční pobídky v Mongolsku

Vstup zahraničního kapitálu není omezován. Mongolsko je schopno nabídnout investorům zejména daňové prázdny a některé úlevy při dovozech.

1. Investorovi jsou poskytnuty 100 % daňové prázdny v průběhu prvních 10 let a 50 % v průběhu dalších 5 let v případě investic do zařízení produkujících či přenášejících teplo a elektrickou energii, do stavby silnic, železnic, zařízení pro letecké kargo a ingeneering a do primární telekomunikační sítě.
2. Daňové prázdny jsou poskytnuty ve výši 100 % v průběhu prvních 5 let a ve výši 50 % dalších 5 let v případě investic do těžby a zpracování nerostných surovin, vyjma drahých kovů, ropy, metalurgie, produkce chemikálií a železa, elektrotechnického průmyslu a strojírenství.
3. Daňové prázdny ve výši 100 % v průběhu prvních 3 let a 50 % dalších 3 let budou poskytnuty zahraničním investicím v jiných oblastech, exportujícím více než 50 % své produkce.

V individuálních případech mohou být daňové úlevy poskytnuty i jiným subjektům se zahraniční investicí, a to po rozhodnutí vlády, které bylo schváleno Parlamentem.

V případě reinvestic zisku zahraničního investora ve stejném subjektu jsou tyto reinvestice vyňaty ze zdaňovaných příjmů. V některých případech může vláda či parlament rozhodnout i o osvobození dovozních poplatků.

V srpnu 2006 byl zrušen rozdílný přístup k zahraničním a domácím investorům. Všichni investoři budou mít stejná práva a výhody. V případě, že investor hodlá investovat více než 50. miliónu USD, má nárok uzavřít s vládou tzv. Investiční smlouvu (dříve Stabilizační smlouva). [14]

3.7 Česko-mongolská obchodní komora

3.7.1 Vznik a cíle smíšené komory

Česko – mongolská obchodní komora byla založena ve smyslu ustanovení § 49 a 51 zákona č.42/1980 Sb.v dubnu roku 2004. S jejím vznikem vyslovil souhlas ministr průmyslu a obchodu ČR pan Ing. Urban dne 31.5.2004 svým rozhodnutím č.j. 19083/04/09300/01000, kterým zároveň schválil i její stanovy.

Česko-mongolská obchodní komora je neziskovou organizací, která má za cíl podporovat vzájemné obchodní vztahy mezi podnikatelskými subjekty v České republice a v Mongolsku. Vznikla jako výsledek snahy některých podnikatelů v Česku a v Mongolsku navázat na tradičně dobré obchodní vazby mezi Československem a Mongolskem, zejména pak s ohledem na dobré jméno, které mají v Mongolsku české výrobky, tyto vazby obnovit a dále rozvinout s přihlédnutím ke změně ekonomicko – politických poměrů v obou zemích v devadesátých letech 20. století.

Právní poměry a činnost Komory se řídí jejími stanovami¹⁰, se kterými vyslovila souhlas Ustavující valná hromada Komory, konaná dne 16.6.2004 v sídle Komory. Podle nich má Komora následující orgány.

¹⁰ Stanovy Česko-mongolské hospodářské komory jsou uvedeny v příloze 1

Valná hromada Komory

Valná hromada komory je nejvyšším orgánem Komory, který rozhoduje o zásadních otázkách činnosti Komory a kterému rovněž přísluší volit z řad členů Komory nebo jejich statutárních orgánů Představenstvo a Dozorčí radu Komory. Každý člen Komory má právo účastnit se Valné hromady Komory, která se musí konat přinejmenším jednou do roka. Valnou hromadu svolává Představenstvo. Z jednání Valné hromady se pořizují zápisy.

Představenstvo Komory

Představenstvo Komory řídí faktickou činnost Komory a plní další úkoly, které mu ukládají stanovy Komory. Ze svých řad volí Představenstvo statutární orgány Komory, kterými jsou Prezident, Vice-prezident a Výkonný tajemník Komory. Jménem Komory jedná a podepisuje Prezident samostatně, nebo Vice-prezident a Výkonný tajemník společně a to tak, že k tištěnému nebo napsanému názvu Komory a k funkci připojí vlastnoruční podpis. V případě, že se jedná o právní úkon ohledně hodnoty vyšší než 50.000 Kč, nebo jsou předmětem jednání zástavní nebo zadržovací práva k majetku Komory, nebo při uzavírání smluv o půjčce nebo úvěru pro Komoru či při nakládání s jejím nemovitým majetkem, jedná a podepisuje jménem komory Prezident společně s Vice-prezidentem, nebo s Výkonným tajemníkem.

Dozorčí rada Komory

Dozorčí rada provádí kontrolu vedení účetnictví, výsledků hospodaření příp. dalších činností Komory, na kterých se usnese, nebo kterými je pověřena Valnou hromadou komory. Za tím účelem má právo nahlížet do příslušných dokladů.

Předmětem činnosti Česko-Mongolské obchodní komory, tak jak ho definují stanovy ČEMOK, je zejména:

Obstarávání a poskytování informací o obchodních příležitostech, obchodních partnerech, legislativních podmínkách obchodování, zvyklostech a zvláštностech obchodních vztahů v Mongolsku a České republice. Zprostředkování obchodních kontaktů, tedy zejména vyhledávání obchodních partnerů pro nabídku nebo poptávku, zajištění obchodních jednání při podnikatelských misích, včetně tlumočení apod.

3.7.2 Dosavadní činnosti komory

Následující odstavce obsahují výčet aktivit, které byly od roku 2004 organizovány Česko-mongolskou hospodářskou komorou.

8.3.2007 Návrh projektu do programu ASIA INVEST

Byl připraven návrh projektu pro podporu českých dodavatelů zemědělských technologií a mongolských zemědělských farem. Cílem projektu je umožnit českým dodavatelům proniknout do Mongolska a Číny. Dále pak naučit mongolské farmáře (pastevce) vyrábět mléčné výrobky, které se nyní musí do Mongolska dovážet.

10.2.-16.2.2007 Setkání starostů Prahy a Ulánbátaru

Na pozvání ČEMOK a Městské části Praha 1 přijela paní TUNGALAG Tsogt, předsedkyně městské části Čingeltej duureg hlavního města Mongolska, Ulánbátaru, na oficiální návštěvu Prahy.

14.12.2006 Česko-mongolský zemědělský workshop

U příležitosti návštěvy ministra zemědělství Mongolska s podnikatelskou misí v Praze ČEMOK uspořádala společně s HK ČR Česko-mongolský zemědělský workshop.

26.9.2006 Mongolsko České podnikatelské fórum v Ulánbátaru

U příležitosti státní návštěvy pana prezidenta Václava Klause v Ulánbátaru jsme spolu se Svazem průmyslu a dopravy ČR a s Mongolskou národní obchodní a průmyslovou komorou pořádali Mongolsko-české podnikatelské fórum v Ulánbátaru.

14.9.2006 Mongolsko: fórum investorů

Zúčastnili jsme se akce Mongolsko: fórum investorů v Ulánbátaru, na kterou jsme byli oficiálně pozváni naší partnerskou organizací FIFTA (agentura pro podporu zahraničních investic a obchodu).

2.9.-16.9.2006 Česká podnikatelská mise do Mongolska

Ve spolupráci s Hospodářskou komorou ČR a Ministerstvem průmyslu a obchodu jsme pořádali pracovní misi do Mongolska. Od 8.9. do 12.9.'06 jsme Českou republiku a členy Česko-mongolské obchodní komory prezentovali ve společné expozici na výstavě IMPORT SHOW - Ulaabaatar partnership.

4.7.-26.7.2006 Paleontologická expedice GOBI 2006

Po našem dlouhodobém úsilí při koordinaci spolupráce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy s Mongolskou vědeckou a technologickou universitou v Ulánbátaru se uskutečnila paleontologická expedice GOBI 2006-9.

4.-22.6.2006 Setkání našich členů Unigeo a.s. a Uurtgold Ltd. v Mongolsku

V červnu jsme organizovali pracovní návštěvu vedení společnosti Unigeo a.s. v Mongolsku. Proběhla jednání s naším mongolským členem společností Uurtgold Ltd. o budoucí spolupráci.

5.4. - 20.5. 2006 Mongolsko - země kontrastů

Uspořádána vernisáž uměleckých fotografií Mongolsko – země mnoha kontrastů, spolu s Českou zemědělskou univerzitou. Výstava fotografií Jiřího Skupiena byla zpřístupněna široké akademické obci po dobu měsíce dubna a května v 1. poschodí budovy SIC ČZU v Praze.

21.04.2006 Mongolsko - země záhad

Výstava pořádaná ve spolupráci s Technickou univerzitou v Liberci. Našimi hosty a průvodci zemí záhad byli pánové Mackerle st., Skupien a Mackerle ml., kteří promítli své dokumentární filmy natočené v Mongolsku (Záhada písečného netvora a Let rogačem nad Mongolskem).

21.03.2006 Mongolsko – země kontrastů

V úterý dne 7. března 2006 od 15.00 do 16.30 hodin se v Liberci v prostorách Technické univerzity uskutečnila přednáška člena předsednictva ČEMOK RNDr. Jiřího Schauera s názvem "MONGOLSKO - ZEMĚ KONTRASTŮ".

29.10.-31.10. 2005 Zasedání mezivládní komise ČR a Mongolska

Česko-Mongolská obchodní komora byla členem oficiální delegace Smíšené komise, jejíž zasedání proběhlo dne 31. 10. 2005 v Praze, v paláci MPO. Českou stranu vedl náměstek ministra průmyslu a obchodu Václav Petříček, mongolskou pak ministr stavebnictví a urbanistiky Mongolska Nyamjavyn Batbayar. Pro celou mongolskou delegaci uspořádala Česko-Mongolská obchodní komora večeři, při které se naši členové měli možnost setkat jak s ministrem, tak i skupinou mongolských podnikatelů, která ho doprovázela.

25.09.-29.09.2005 Návštěva ministra průmyslu a obchodu Mongolska s podnikatelskou misí

Dne 26.9. 2005 se uskutečnilo Česko-mongolské podnikatelské fórum v konferenčním sále Hospodářské komory ČR. Fóra se zúčastnil ministr průmyslu a obchodu Mongolska S.Batbold a skupina mongolských podnikatelů. Hlavním cílem fóra bylo poskytnout zúčastněným podnikatelům příležitost k navázání nových obchodních vztahů. Valná hromada Česko - Mongolské obchodní komory se uskutečnila dne 20.6.2005.

Dne 27.8. 2004 uzavřela Česko - Mongolská obchodní komora smlouvu o spolupráci s Mongolskou národní obchodní a průmyslovou komorou (mongolský protějšek Hospodářské komory ČR).

Ve dnech 16-18.8. 2004 proběhla v hlavním městě Mongolska Ulanbátaru výstava s názvem „Dny otevřených dveří firem Evropské unie v Mongolsku“. Tuto výstavu pořádala Česko - Mongolská obchodní komora ve spolupráci s firmami RICHTER- FRENZEL a M&BILL KHAN Co., Ltd. Výstavy se účastnila řada českých firem zejména z oboru sanitární techniky.

Dne 15.7.2004 od 17:00 se v Praze, v konferenčním sále Hospodářské komory ČR proběhla prezentace Česko - Mongolské obchodní komory (ČEMOK). Na programu bylo představení ČEMOKu, seznámení s cíli komory a prezentace možností podnikání na mongolském trhu.

Dne 16.6.2004 proběhla v sídle společnosti Richter & Frenzel ustavující valná hromada ČEMOK, na které byly zvoleny statutární orgány komory, projednány a schváleny stanovy ČEMOK.

3.7.3 Plánované aktivity Komory

ČEMOK a především její členové mají v příštím období zájem se podílet v Mongolsku na rozvoji a při realizaci následujících projektů:

Geologická laboratoř - Česká geologická služba a Centrální geologická laboratoř Mongolska.

Testování zdravotní závadnosti potravin: Projekt Mongolské národní obchodní a průmyslové komory.

Intenzifikace chovu skotu a technologie zpracování produktů živočišné výroby: AGROMONT VIMPERK, spol. s r.o., NATURAL, spol. s r.o.

Rozvoj veterinární péče: Česká zemědělská univerzita v Praze

Spolupráce Národní centrální klinické nemocnice v Ulánbátaru a FN Motol

Expedice GOBI 2008 - vědecká spolupráce českých a mongolských univerzit:
Přírodovědecká fakulta UK a Technická univerzita Mongolska [6]

4 Závěr

Mongolsko je již od 50. let minulého století tradičním obchodním partnerem ČR a příjemcem rozvojové pomoci. Mongolská ekonomika je v posledních letech charakterizována poměrně vysokým hospodářským růstem, provázeným reformami liberalizujícími obchod s touto zemí. Pozitivním předpokladem pro dovoz českého zboží do Mongolska je především setrvačnost kladného hodnocení řady českých (československých) výrobků. Pozitivem je rovněž poměrně dobrá vzájemná znalost prostředí v obou zemích a existence zavedených toků zboží. Země má minimální průmyslovou výrobu, proto je závislá na dovozech. Negativem jsou omezené možnosti mongolského trhu (malá kupní síla) a jeho nízký standard. Problémem je rovněž doprava zboží do Mongolska.

Komparativně nízké mzdy, přítomnost kvalifikovaných dělnických profesí a přehledné právní prostředí umožňují českým firmám uvažovat o přenesení různých výrob do Mongolska s cílem exportu výrobků na čínský a ruský trh. Vzhledem k minimálním průmyslovým kapacitám jsou perspektivní investice do proexportně orientovaných výrob. Zajímavá je zejména blízkost dynamicky se rozvíjejícího čínského trhu, který odebírá více než 40 % mongolského vývozu.

Mongolsko je po stránce průmyslového strojírenství vybaveno především zařízeními vyrobenými v bývalém SSSR, nebo ostatních zemích RVHP. Jedná se tedy o vybavení většinou již technicky zastaralá. Pro zařízení nová, technicky vysoce sofistikovaná, nedisponuje Mongolsko dostatečným množstvím náležitě kvalifikovaných odborníků. Naskýtá se tak možnost na přechodné období nabídnout zařízení renovovaná, pro která již v ČR (z nejrůznějších důvodů - konkurzní řízení, zánik některých oborů, atd) není uplatnění, ale v Mongolsku by mohla ještě řadu let úspěšně pracovat.

Mongolsko má zájem o českou účast na větších infrastrukturních projektech, zejména v oblasti energetiky. Problémem těchto projektů je však jejich financování, na které mongolská strana nemá zdroje. Vzhledem k problematické návratnosti investic je složité i financování z mezinárodních zdrojů. V kontextu s výše uvedeným je však nanejvýš nezbytné upřesnit, že Mongolsko vyhledává projekty a zahraniční investice připravené tak zvané „na klíč“, to znamená, že nabízený projekt je zajištěn nejen po stránce finanční, ale i vyškolení odborníků, či obslužného personálu, s návazností na pomoc při zahájení výroby a následně i při prodeji vzniklých produktů či výrobků a stejně tak i způsob a kalendář pro úhradu vzniklé investice. Často jsou dnes poptávané operace BOT, nebo poptávky po investicích pro zahájení výroby nového produktu, které by byly hrazeny pozdější výrobou a z ní vzešlými zisky. Podobné aktivity ovšem ve zdejší, ještě ne zcela saturovaném prostředí, nelze bez náležitého zajištění doporučit. Naopak pojištění všech vývozu, jako i investic do Mongolska by mělo být samozřejmostí.

Mimo výše uvedené přetrvávající priority Mongolska, se objevují i možnosti nové. Odchod sovětských vojenských jednotek z území státu znamenal mnohdy i převzetí ohromných

areálů, z nichž využitelných byl jen zlomek. Ostatní chátraly, nebo byly rozebrány místním obyvatelstvem na tolik potřebné stavebniny. Nyní je potřeba tyto prostory dekontaminovat a rekultivovat. Přičemž české zkušenosti jsou v této oblasti dostatečně široké.

Velký potenciál skýtá i oblast cestovního ruchu a služeb pro cestovní ruch. Mongolsko je vhodnou destinací pro poznávací turistiku i aktivní formu, kde dominuje rybářství, cykloturistika i pěší turistika. Příští rok je navíc plánováno zavedení přímého leteckého spojení – charterového letu Praha – Ulanbáatar.

Pro českou podnikatelskou veřejnost vytváří nové možnosti komerční návaznost projektů rozvojové spolupráce. V perspektivě let 2006-2010 se rozvojová spolupráce mezi ČR a Mongolskem bude orientovat především na následující oblasti:

1. **Sektor ekonomicko-průmyslového rozvoje** (podpora zpracování produktů živočišné výroby, budování kapacit pro automatizaci a moderní řízení průmyslu, budování kapacit pro inspekci a certifikaci vývozů a dovozů, vybavení a rekonstrukce zdravotních zařízení, vodohospodářství s důrazem na řešení problematiky odpadních vod)
2. **Sektor životního prostředí** (hydrogeologie, řešení ekologických zátěží, odpadové hospodářství)
3. **Sektor zemědělství a rozvoje venkova** (diverzifikace zemědělské produkce zaváděním pěstování nových plodin, podpora zalesňování, intenzifikace chovu drůbeže).

Použitá literatura

- [1] Kolektiv autorů: **Statistická ročenka Mongolska 2006**, 1. vydání, Ulánbátar, Statistický úřad Mongolska 2007, ISBN 978-99929-56-20-8.
- [2] Kolektiv autorů: **Mongolské zákony a jejich novely (o daních, DPH a o těžbě nerostných surovin)**, Ministerstvo financí Mongolska 2007, ISBN 99929-0-121-7.
- [3] Železný T.: **Mongolsko**, Praha: nakladatelství Svoboda, 1985.
- [4] Tamchyna Z.: **Mongolsko**, Praha: Institut zahraničního obchodu, 1974.
- [5] Galsandorj, D.: **Zahraniční a ekonomické vztahy Mongolska**, Ulánbátar, Mongolsko 2001.
- [6] Sojková, L.: **Hospodářská politika**, Liberec: Technická univerzita, 2005, ISBN: 80-7372-034-5.
- [7] Fárek J., Kraft J.: **Světová ekonomika**, Liberec, Technická univerzita, 2006, ISBN: 80-7372-142-5.

Internet

- [8] Česko-mongolská obchodní komora, dostupné z <http://www.cemok.org>
- [9] Ministerstvo průmyslu a obchodu, dostupné z <http://www.mpo.cz>
- [10] Oficiální portál pro podnikání a export, dostupné z <http://www.businessinfo.cz>
- [11] Statistický úřad Mongolska, dostupné z <http://www.nso.mn>
- [12] Velvyslanectví České republiky v Mongolsku, dostupné z <http://www.mzv.cz/ulaanbaatar>
- [13] Ministerstvo práce a sociálních věcí, dostupné z <http://www.mpsv.cz>
- [14] Mongolská agentura pro podporu zahraničního investice a obchodu, dostupné z <http://www.fifta.com>
- [15] Mongolská centrální banka, dostupné z <http://www.mongolbank.mn>

Seznam použitých tabulek

Tabulka 1	Základní makroekonomické ukazatele Mongolska v letech 2001 - 2006
Tabulka 2	Státní rozpočet Mongolska v letech 2002 – 2006
Tabulka 3	Vývoj platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet) a devizových rezerv v letech 2002 - 2006
Tabulka 4	Vývoj obchodní bilance Mongolska v letech 2001 – 2007 [mil. USD]
Tabulka 5	Vývoj zahraničního obchodu ČSSR – Mongolsko v letech 1956 - 1971 [v mil. Kč]
Tabulka 6	Bilance vzájemné obchodní výměny ČR a Mongolska v letech 1993 – 2007 [v tis. USD]

Seznam použitých obrázků a grafů

Obr. 1 Mapa Mongolska

Obr. 2 Vývoj zahraničního obchodu ČSSR a MoLR v letech 1956 – 1971

Obr. 3 Balance vzájemné obchodní výměny ČR a Mongolska *v letech 1993 - 2007 [tis. USD]*

Seznam příloh

Příloha 1	Stanovy Česko-mongolské obchodní komory
Příloha 2	Seznam důležitých adres pro exportéry a investory
Příloha 3	Nemocnice v Ulanbátaru vystavěná ČSSR v rámci RVHP v roce 1971
Příloha 4	Oficiální návštěva prezidenta ČR v Mongolsku na setkání podnikatelů organizovaném Česko-mongolskou obchodní komorou v říjnu 2006

Příloha 2 Seznam důležitých adres pro exportéry a investory

Embassy of Czech Republic

Olympic Street 14, P.O.BOX 665

Ulanbaatar, Mongolia

Tel.: 00976-1-321886

Tel./Fax: 00976-1-323791

E-mail: czechemb@mongol.net

Mongolian Chamber of Commerce and Industry

Democracy street

MCCI Building

Ulanbaatar - 210538, Mongolia

Tel.: 976-1-327176/312501

E-mail: monchamb@magicnet.mn

Homepage: <http://www.mol.mn/MMCI>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Politických vězňů 20

112 49 Praha 1

Tel.: 00420 2 2406 1111

Fax: 00420 2 2422 1622

Ing. Jaromír Dudák

Tel.: 02 24062832

E-mail: dudak@mpo.cz

Mongolské velvyslanectví v Praze

160 00 Praha 6, Na Marně 5

Tel.: 02 2431 1198

Fax: 02 2431 4827

E-mail: monemb@bohem-net.cz

Česko-mongolská obchodní komora

Nad Vršovskou horou 88/4

101 00 Praha 10

Tel: 728 730 395

E-mail: cemok@cemok.org

Homepage: www.cemok.org

EGAP, a.s.

Vodičkova 34/701

111 21 Praha 1

Tel.: 02/22 84 11 11

Odbor pojišťování teritoriálních rizik

Ing. Jiřina Ravná

E-mail: rovna@egap.cz

Česká exportní banka, a.s.
Vodičkova 34, P.O. Box 870
111 21 Praha 1
Tel.: 02 - 2284 3111
Telex: 121 285 CEBC
SWIFT CZEE CZ PP
Reuter CZEX
E-mail: ceb@ceb.cz

Tuushin Co., Ltd. - Prague Office
Rakovnicka 183/ 51
160 06 Praha 6
Tel./fax: (02) 20980894
Mr. B. Injinnash
Tel.: 603 423822
E-mail: inji@iol.cz
Homepage: www.tuushin.mn

Společnost přátel Mongolska
Karafiátová 38/1240
160 06 Praha 10
Tel./fax: 02-72651138
E-mail: sim.j@centrum.cz
PhDr. Jiří Šíma, DrSc

Česká agentura na podporu obchodu (Czech Trade)
Dittrichova 21
128 01 Praha 2
Tel.: 02/24907 500
Fax: 02/24907 503
E-mail: info@czechtrade.cz
Homepage: <http://www.czechtrade.cz>

Svaz průmyslu a dopravy České republiky
Mikulandská 135/7
113 61 Praha 1
Tel.: 02/24934088
Fax: 02/24934597
E-mail: spcr@spcr.cz
Homepage: <http://www.spcr.cz>
Ing. Dagmar Kuchtová

Hospodářská komora České republiky

Freyová 27

190 00 Praha 9

E-mail: komora@komora.cz

Homepage: <http://www.komora.cz>

Agentura pro podporu zahraničních investic a zahraničního obchodu (FIFTA)

Government Building 11

Sambuu street-11

Ulaanbaatar-38

Mongolia

Homepage: <http://www.investmongolia.com>

Ministerstvo průmyslu a obchodu Mongolska

Government Building-2

United Nation`s Street-5/1

Ulaanbaatar-210646

Mongolia

Mongolská národní banka

Baga toiruu-9

Ulaanbaatar-46

Mongolia

Homepage: <http://www.mongolbank.mn>

Příloha 3: Nemocnice v Ulanbátaru vystavěná ČSSR v rámci RVHP v roce 1971

Příloha 4: Oficiální návštěva prezidenta ČR na setkání podnikatelů v Mongolsku, organizovaném Česko-mongolskou obchodní komorou v říjnu 2006